خۆرەتاوی پێکەنینی منداڵەکان ... عەلی مستەفا

سەرە قەڵەمێک بۆ کتێبی شەوە سپییەکان، یاداشتی پیاوێکی جوو لە پێناو ئازادی گەلی جوولەکە و بنیاتی دەوڵەتی ئیسرائیل.

شەوە سپییەکان، یاداشتێکە لەو □وداوانەی کە واقیعێکی تاڵ و پڕ کارەساتمان بۆ دەگیڕێتەوە، هەقیقەتێکە لە گەیشتن و فرمێسکی شادوومانی، ئەوەیە نووسەری نێو واقیعی ڕووداوەکان لە دوا دێری کتیبەکەیدا دەڵێت:(بەڵام خۆ ڕۆژەکەش دێت و ئەویش ل□ بەر خۆرەتاوی پێکەنینی منداڵەکان پا□ب□داتەوە). ئەوە ئەو ئومێدەیە دواجار دەمانگەینێتە ئەو باوەڕەی، لە دوای هەموو کێفەڕاتێکی سیاسی، ئابووری، کۆمەڵایەتی و... دان بەخۆماندابگرین و ژیرانە هەنگاو هەڵبگرین بۆ ئەوەی ببین بە ڕەمز و یاداشتێکی نەمر و زیندوو بۆ پێکەنین و گەشاندنەوەی منداڵانی گەل و نیشتمان.
شەوە سپییەکان- مێناحێم بێگن هەم نووسەر و هەم وەچاغی هەموو ئەو ئارێشانەی لە پێناو گەلی جوو و خاکی پیرۆزدا بە ڕوویدا دەتەقنەوە، شەفیقی حاجی خدر وەک هەروا وەرگێڕانەکەی کردووە و سەرنجمان بۆ بندین دەبات. ئەم کتێبە ئەزموونێکی شێوە ئەدەبییە، لە نێو مەغزای سیاسی و جەنگە دۆڕاوەکانی مرۆڤایەتی. چۆنییەتی گێڕانەوەکان ئەگەر لە شێوە واقیعییەکە نزیکە، بەلام هونەرێکی وەستایانەیە بتوانیت لە نێو ئەو هەموو جەنجاڵیانەی نێو ژینگە کۆنکریتییەکاندا، ڕەنگ بەبەر هەموو دیمەنێک و بەرنگاریی و نائومێدیدا بکەیت، گرنگە بتوانیت ڕادەست نەبوون لە نێو ئازاری نائومێدیدا بکەیتە تروسکاییەک بۆ ئەوەی دواجار منداڵانی نیشتمان بە پێکەنینەوە باسی ئازادی خاکی پیرۆز و گەڕانەوەی ئازادی خوازان بکەن. (بێتار) ڕێکخراوێکی قۆرخکاری سیاسی و سەرمایەکان نەبوو، بە پێچەوانەوە کێڵگەیەک بوو بۆ پیتاندنی بیری جوو و ئازادی خاکی پیرۆز و بە دیهێنانی ئامانجی دەیان ساڵەی دەوڵەتی ئیسرائیل.
ئاخر بەراستی ئەمانە ئامانج و ئیمانی بچووک و کەم نەبوون، هەڵبەتە ئازار و بەربەستی گەورش دێنە پێشەوە، بەڵام ئامانج و ڕێگای ڕاست نایەڵێت لە هیچ شتێک سڵ بکرێتەوە. نووسەر بەرپرسێکی باڵای ئەم ڕێکخراوە بووە و لە پێناو بەها گەوروەکان خەباتی کردووە، تەنانەت ڕادەستی هیچ ئیرادەیەکی ئاسایشی سۆڤیەتی و کەمپە جۆرا و جۆرەکانی زۆرەملێی سەربازی کارگەری و داکردن نەبۆتەوە.

ئیتر هەموو ئەمانە ئیمان بەو دڵۆپە خوناوانەی بۆ ئایندە خەونیان پێوە دەبینی.

نووسەر لە پاڵ هەموو ئەو کۆشش و تێکۆشانەی لە پێناو بەهاکانی خاکی ئیسرائیل کردوویەتی، بە وریایی و هۆشیارییەوە گوفتار و ڕەفتاری نوواندووە، تەنانەت هەستی گومان و جیاوازییەکانیشی لا پرسێکی گرنگ بووە، لە شوێنێکدا لەسەر دەسەلات و حکومەتەکانی ناوچەکە بۆچوونی جودای هەبووە وەک دەڵێت: هیتلەر یان ستالین هیچیان بۆ ئێمە باش نین، بەڵام جیاوازیشیان هەیە، ستالین پاڵتۆ خورییەکەم لەبەر دادەکەنێت، کەچی هیتلەر گیانم. لا٢٤ ، ئەو خەباتە پڕ مەترسییە بووە کە تەواوی جووەکان لە پێناو سەربەرزییەکی یەکجارەکی کردییان، لە پاڵیدا هیچ باوەڕێک و سەرمایەیەکی باوەڕپێکراویان نەبووە، بۆیە بە گومانەوە دەیانڕوانییە سیاسەت و هاوپەیمانیی□تییەکانی دونیا. دوو دەوڵەتی گەورەی جیهانی ڕوسیا و ئەڵمانیا کە لە جەنگی جیهانیدا لە هەمبەر یەکتردا جگە لە خوێنی یەکتر بگرە جووەکانیان کردە سووتەمەنی نێو ئاگرەکە و زۆر خراپ جووەکانیان لەبەین دەبردن، بەتایبەتی ئەڵمانیای هیتلەر، کە کورەی بۆ توانەوەی جوو بنیات ناو، لە بەینی بردن.

جوو، میللەتێکی تیکۆشەر و پەرت و بڵاو، بەردەوامیش لە ئازار و ئەشکەنجە دابوونە، چونکە بەردەوام لە خەبات و هەوڵ دابوونە بۆ بە دیهێنانی ئامانجە سەرەکی و نیشتمانییەکانییان. گرنگترین شت کە لە نەتەوەی جوودا بە دی بکرێت، ئەوەیە تا ساتی بەدەستهێنانی مافەکانیش یەکگرتووبوونە، کۆمەک و هاوکارییان بۆ بنیاتی دەوڵەتی جوو بەسەریەکەوە ناوە. هەڵبەتە نەتەوەی وا ئەگەر سەرژمێرییەکەی بگاتەوە ئاستی خوارەوەی پێکهاتەی نەتەوەیی بەهۆی ئەو جەورو ستەمەی ل□ییدەکرێت، ڕۆژێک دێت لە پاڵ پێکەنینی مندڵاکان دابنیشێت و مارشی سەرکەوتن بەسەر هەموو نەیارانی لێبدات، ئەو کاتەیە کەوتن پاشەکشەشی ئەستەم دەبێت، وەک هەنووکە دەبینین دەستی بنیاتی جوو لە هەموو پێکهاتەکانی دونیادا جەمسەر دەگرێت و یار و نەیار لە ئاستیدا هەڵوەستە دەکەن.

ئەم کتێبە لە زۆر شت نزیکی کردمەوە، خوێندنەوەی زۆری بۆ هێنام لە بارەی ئەو جیهان و واقیعە بێبنەوانەی تێیکەوتووین، سەرنجی جوان و ئومێدبەخشانەشی پێدام، بەتایبەتی کاتێک جوو لە پێناو ئازادی و بنیاتی دەوڵەتی جوولەکە هەموو مردن، بەلام دواجار پەیامی ئامانج سەردەکەوێت.

کورد وەک نەتەوەیەکی زیاتر لە (٣٠) ملیۆنی تا ئێستاش خەون بە

دەوێتەوە دەبینێت، ئاخر هۆکار زۆرن، دەبا لەگەڵیین تا دەینە سەر باسە دروستەکەی. نووسەر دەڵێت: تراژیدیای ئەوان، تراژیدیا تایبەتەکەی ئەوان، کە لە مێژووی خەباتی مرۆڤایەتیدا وێنەی نەبووە، من لێرەدا دەگەڕێمەوە. من ئەوانم لە جۆش و خرۆش و کەساسی خۆیاندا بینی، من ئەوانم لە دڵشادی خۆیاندا و لە بندینی بەمرادیشدا بینی.

ئاخر هەرگیز سووتانەوە وکەووزانەوەی ئەو کەسە بەجێشانە، ئەو بەوادە نەگبەتانەم نەبینیوە، هەرگیز داڕمان و کەوتنێکی لە هی ئەوانم بەزەبرتر نەبینیوە. لا ٣٤ ، ئەگەر قسەکردن بێت لەو ستەم و ئازارانەی کە لە بەندیخانەکاندا هەبوونە، ئەوا کورد لە پێناو ئازادی خاک و نەتەوەکەی زۆری لەم چەشنە ستەم و ئازارانە چێشت و ڕاکێشی بەر پەتی قەنارە کران و نەگەڕانەوە، ئەمە هەمووی ئەو ئازار و تراژیدیا واقیعییانەن کە بەسەر گەلانی چەوساوەدا هاتوون، لە نێویشیاندا گەلی کورد، ئەوەتا جوولەکە لە ساڵی ١٩٤٨ ەوە بوو بە خاوەنی کیان و دەوڵەتی خۆی و کۆمەڵگەی عەرەبیش چ دەنگ بای لێوەنەهاتن. ئەم ئازارانەی کە گەلی جوولەکە لە بەندیخانەکانی یەکێتی سۆڤیەت و ئەڵمان و پۆڵۆنیا و فەرەنسا و تەواوی دنیادا بینییان بوون بە مایای شانازی بۆ دەوڵەتی ئیسرائیل و گەلەکەی، هەمووی لە میژووی شانازی و سەروەریدا نووسرایەوە. هیچیان نەبوون بە بەند و باوی منەت بەسەر خاک و میللەتەوە، ڕاکێش ڕاکێشی پێست و سەرمایە مەستی نەکردن، ئامانج سەرکەوتنی گەل بوو بەسەر شکستە نەخوازراوەکان.

لەبارەی گرتنەکە کەلەسەرتای کتیبەکەوە دەخوینرێتەوە، وەرگێڕ گواستنەوەی کردووە، لە زمانەکەوە بە زمانێکی تر، بەڵام خۆ ئەوە کەم نییە و ئاسانیس نییە، سەرەتای دەرکەوتنی دیمەنەکە لە نێو سێگۆشەی یەکتر خواردنەوەدا، ئەم وەرگێڕانە بۆ ئێمەی کورد پیویستییەکی یەکجار گەورەیە، دەبوایە زووتر ئەم ئینگلیزی زانە، ئەوەنا یەکێکی تر بە وەرگێڕانی ئەم کتێبە و هاوچەشنەکانی هەستایە، چونکە هاوڵاتی و کەسایەتی کوردیش بەم چەشنە کەوتوونەتە بەر شەپۆلی گرتن و دەزیندان خستنی لە لایەن نەیاران و کاربەدەستانی سەردەم و چەرخە جوداکان. بۆ گرنگە جوانتر و خێراتر ئاشنای خەبات و تێکۆشانی گەلانی تر بین؟ بۆ کەلتوورەکان خێراتر دەگوازرێنەوە و سەرنجی نەرممان بەیان دەبێت؟ ئاخر ئەمە بەشێکی گرنگە لە ژیان و ئەزموونی خەباتی مەدەنی و ڕۆشنبیری نەتەوە، دەبێت خێرا پەنجە بەبردرێت بە کاری پێویست و میللەت لە ژێر

هەژموونی تەسکی تاک بیری و پەیڕەوی کەسی دەرباز بکرێت. خەباتی سیاسی و شۆڕشگێڕی کورد بە شێوەیەک سەری هەڵدا و خوێنی لە پێناودا ڕژا و دەیان سەرکردە و ڕێبەری ئەم میللەتە بوونە قوربانی و لە ئاکامدا تەواوی ماندی بوونی خەبات پیچەوانە هەڵگەڕایەوە، ئەمەش مایەی شانازی نییە بۆ هیچ تاکێکی میللەتی کورد، چونکە ئەزموونی ئیداری و کارگێڕی کورد لە پاوانی خەباتگێڕاندا فەشەلی هێناوە و تەواوی ئامانجەکان بوونەتە بابەتیکی قۆرخکاری، ئەم قۆرخکارییەش لەسەر حزب و تاکە کەسیدا خۆی بینیوەتەوە، بەم پێودانگەش بازرگانی سیاسی و سیاسی حزبی بەرهەم هاتووە، لە کاتێکدا پێویستبوو سیاسی نیستمانی بەرهەم هاتبووایە.

کورد و جوولەکە دوو نەتەوەن بە درێژایی ڕۆژگارەکانیان خەباتیان کردووە لە پێناو بەدەست هێنانی مافە ڕەواکانیان و مسۆگەر کردنی چارەنووسی خاک و میللەتەکەیان. هەڵبەتە ئازار و شکەنجەی زۆریش بە ڕوویاندا مسۆگەر و بەردەوام بوو. گرتن و تێهەڵدان و برسی کردن و ئاوارەیی و دەربەدەری… چی نەما ئەم میللەتانە بەسەریان نەیەت، بەڵام دواجار جوولەکە دەبێتە دەوڵەت و مافەکانی تەواو مسۆگەر دەکات، تەنانەت دەستێکی درێژیشی هەیە بەسەر جیهانەوە و هاوپەیمانی بەهێزیشی هەن. ئەوەی جێگای نیگەرانییە کورد وەک بابەتێکی سیاسی و گەلێکی ستەملێکراو ماوەتەوە لە ناوچەکەدا، هەڵبەتە هەرێمێکمان هەیە، ئەویش جێگای ئومێدی سەقامگیری و بەتەنگەوەچوونی نیشتمانی و سیاسی نییە بۆ تەواوی گەلی کورد لە هەموو دونیادا.

لە خوێندنەوەی ئەم کتێبەدا زۆر شت لە جیاوازی و خاڵە لێکچووەکان دەکەونە بەرچاو، کە جێگای خۆیەتی لە ئاستی فراوانتر وەک توێژینەوەیەکی ئەکادیمی لە بواری سیاسەتی دەولی نێوخۆیی دیراسەی لەبارەوە بکرێت، بۆ ئەوەی بتوانرێت کۆمەکی جێگرەوەمان بۆ بکات لە پانتایی سیاسی و پەیوەندی دیبلۆماسیدا.

عەلی مستەفا

٢٠٢٠

خوێندنەوەیەك بۆ ڕۆمانی کەلیدەر ی محموود دەوڵەتئابادی … وەرگێڕانی: سیامەند شاسواری – زانا خدر

ڕۆمانی دە بەرگی کەلیدەر چ لە ڕووی قەبارەی کتێبەکەوە چ لە ڕووی ناوەڕۆکەوە بە مەزنترین شاکاری ئەدەبی ئێرانی دادەنرێت. لە ڕووی ناوەڕۆکەوە کتێبێکی قوڵ و دەوڵەمەندی تژی لە پرسیاری فەلسەفی، هەر لە سەرەتای خوێندنەوەی دا، خوێنەر ئەگەر بەرکەوتنیشی لەگەڵ پرسیارەکەدا نەبێت لە نێو کتێبەکەدا، خۆی دەپرسێت(بۆچی؟).
کتێبێکی پڕ بایەخ و پێویست بۆ ئێمەی کورد کە باس لە ڕەوتی مێژوویەکی زۆرگرنگی کوردەکانی خۆراسان دەکات، کتێبێك کە ئەتوانین وەك سەرچاوەیەکی سەرەکی دابنێین بۆ زانستی (دەروونزانی کۆمەڵایەتی- تاکی کورد).
لێرەدا هەوڵ ئەدەم بەو زمانە کرچ وکاڵەم بە چەند دێڕێك چەند لایەنێکی کتێبەکە شەن و کەو بکەم بۆ ئەو خوێنەرە بەڕێزانەی ئاشنای ئەم کتێبە گرنگە نین. هیوادارم لە گەورەیی کتێبەکە کەم نەکەمەوە!
هەمووومان لە ئەزموونی ژیانی خۆمان و کەسانی دەورووبەرمان، ڕۆژێك لە ڕۆژان ناچار بووینە بپرسین: بۆچی مرۆڤ ئەترسێ؟ تاکەی مرۆڤ ژێردەستەیی و کۆیلایەتی قبوڵ ئەکات؟ ڕەنگە دەوڵەتئابادی کە لە ژیانی خۆیدا چەندین کاری جیا جیای ئەنجامداوە، زۆرترین جار ئەم پرسیارەی ئاڕاستەی ناوەوەی خۆی کردبێت.
لابۆتی دەڵێت: ڕاستە بەستنەوەی خەڵك لە سەرەتادا کارێکی قوڕسە، ئەویش بە جۆرێك پێویست دەکات زەبر و زۆری تێدا پیادە بکرێت، وەلێ ئەوەش ڕاستە کە نەوەی دواتر بە ئاسانی ملکەچ دەبێت.(خۆبەکۆیلەکردن/ئاتین دولابۆتی. وەرگێڕانی: ڕێبوار سیوەیلی و مراد حەکیم).
ئەوەی لەم ڕۆمانەدا دەوڵەتئابادی بۆمان دەگێڕێتەوە، قبوڵکردنی ئەو ملکەچی و ژێردەستایەتییەی خەڵکی خۆراسانە، واتە قبوڵکردنی کۆیلایەتی لە ژێردەستی ئاغاکاندا. ئالاجاقی وەك نوێنەری کوێخایەکی ستەمکار و مێژووی ستەمکاری سەر کوردەکان و ئاغاکانی ئالاجاقی وەك نوێنەری تەواوی مێژووی کورد لە جاشایەتی و قبوڵکردنی بوون بە دەربار. جوتیار و خەڵکی برسی و ڕەش و ڕووتی مەڵبەندەکە، وەك

نوێنەری بەشمەینەت و زەلیل و کۆیلەیەکی ترسنۆکی داڕوخاو.
دەوڵەتئابادی دەڵێت: زۆرجاران ڕووی داوە کۆمەڵێك لە بن دەستەکان، لە خاڵی پەڕینەوەی ترس و گەیشتن بە سازان، گەیشتونەتە ڕادەی ستایشی جەللادەکەیان و هەموو ئەوینە ونبووەکانی خۆیان لەودا دۆزیوەتەوە و لە باوەڕی خۆیان ئاخنیوە! ئەمە هیچ نییە مەگەر خۆ شاردنەوە لە ترس، لە پەنای ترسدا. جۆرێك هەڵاتنە لە دڵەڕاوکێی بەردەوام، تاو نەهێنان لە بەرامبەر خۆفدا، خۆ هەڵاواردن لە ڕووبەڕوو بوونەوەی ئەو دەسەڵاتەی خۆت بە شکست خواردووی مسۆگەری ئەو ئەزانی و وەها ملکەچی شکۆ و مەزنایەتییەکەی بوویت، هیچ ڕێگەیەك لە بەرامبەر خۆتدا نابینی جگە لەوەی ببێ بە شتێکی وا لە پەنایدا خۆت بشاریتەوە.
ئەمە هەمان ئەو قسەیە کە لابۆتی دەڵێت: دەست و پێوەندەکانی زۆردار خۆیان نەفی دەکەن و هەرچی لە دەستیان دێ دەیکەن بۆ ئەوەی ڕەزامەندی زۆرداران وەدەست بهێنن، نەك بۆ ئەوەی بۆخۆیان ژیانێکی ئاسایی بژین. .(خۆبەکۆیلەکردن/ئاتین دولابۆتی. وەرگێڕانی: ڕێبوار سیوەیلی و مراد حەکیم).

هەڵبەت ئەمە ڕوونە کە هەمیشە دەسەڵات سیاسەتی برسی کردن و زۆر لێکردن بەکار ئەهێنێ بۆ بە کۆیلە کردنی ئەوی تر، بەڵام بۆچی کۆیلایەتی قبوڵ ئەکرێ؟ مەگەر خەڵکی ناتوانن ڕووبەڕوو ببنەوە؟ ناڕازی بن؟ چی دەکرێت لە بەرامبەر دەنگی ناڕازی گشتیدا؟
گوڵمحمد کە یەکێکە لە کارەکتەرە یاخییەکان و ڕووبەڕووی حکومەت و ئاغا هەڵساوە و دەیەوێ داد بسەنێ بۆ خەڵکی. بە گشتی ئەمە یەکێکە لەو هەزاران کەسەی چیتر کۆیلایەتی و ترس و دڵەڕاوکێی قبوڵ نییە، ناتوانێ هەروا بژی. ئەم فیگەرە، یان ئەم جۆرە لە تاك و کەسانی جورئەت پەیدا کردوو، چقڵی چاوی ستەمکارانن، بە هەر جۆرێ بووە ئەیانەوێ ئەم دەنگە ناڕازییە بێدەنگ بکەن. سەید شەرزا کە یەکێکی وەك گوڵمحمد بوو، دواتر بوو بە پیاوی میری و خۆی بەدەستەوە دا، لە گفتوگۆیەکیدا لەگەڵ گوڵمحمد، دەڵێت: کۆیلەی دەسەڵات! دەسەڵات چەندە بەهێزتربێت، ئەوان لە بەرامبەری دا ئاسانتر خۆ بەدەستەوە ئەدەن و مل کەچ ئەکەن.

ئەگەر بپرسین بۆچی؟ ڕەنگە ئەمە سەختترین ئەنجام بێ کە دەوڵەتئابادی پێی گەیشتبێ: لەبەر ئەوەی بڕوایان بە هیچ دەسەڵاتێك لە خۆیاندا نییە. لەبەر ئەوەی کراوە بە مێشکیاندا کە دەسەڵات بەس شیاوی ئەوانەیە کە لەوان چاکترن. هەرچی چۆن بێت دڵی خۆیان بەوە ئەدەنەوە کە دەسەڵاتی بەهێزتر چاکتر ئەتوانێ بیانپارێزی. ڕەنگە

بیرت لەوە کردۆتەوە کە بۆچی هەمیشە چاویان لە یەکێکی ترە؟!. لەبەر ئەوەی کە هەرگیز خۆیان بە ئادەمیزاد ناژمێرن. لە منی ببیسە گوڵمحمد ئەم خەڵکەی من دیومە هەرگیز بە چاوی مرۆڤی سەربەست و خاوەن ماف سەیری خۆیانیان نەکردووە و هەرگیز لە ناخی خۆیاندا بۆخۆیان ناگەڕێن.

هەمیشە حوکمی کەسی یاخی سەرکوتکردن بووە، بە درێژایی مێژووی کورد ئەمە بینراوە. لە وەڵامی گوڵمحمد کاتێ دەپرسێ: بۆچی دەسەڵاتی میری سەری منیان دەوێت؟
سەید شەرزا دەڵێت: تۆ لەو کەسانەی کە خۆت ناسیوە و خۆت دۆزیوەتەوە، جیاوازی تۆ لەگەڵ ئەوانەی ڕیشیان بە کلکی گاوە گرێدراوە، هەر ئەمەیە. تۆ خۆت ناسیوە و متمانەت بە خۆت هەیە، تۆ بڕوات کردووە کە مرۆڤی.
....
لایەنێکی تری ئەم ڕۆمانە، هەڵوەستە کردنە لەسەر پیاو سالاری، کە زۆر بە ورد و قووڵی، لەم ڕۆمانەدا، دەروونی تاکی کوردی داوەتە بەر نەشتەر و دەیەوێت لەم لایەنەی بکوڵێتەوە.
شیرۆ وەك باڵیۆزی هەمیشە ئامادەی نێو مێژووی کورد، باڵیۆزی کچانی ستەمدیدەی دەستی پیاو سالاری، ئافرەتێك قوربانی داب و نەریتێکی ستەمکار و قێزەون. ئەوەی جێگەی سەرنجە دەوڵەتئابادی جوان پەی بەم پاڕادۆکسە بردووە لە نێو دەروونی پیاوی کورد و داب و نەریتی کوردیدا، لەلایەك خزمەت بە پیاو دەکات، کچی بۆ هەڵەگرێت، خەڵکی لە پێناو دەکوژێ، ژن دەرەکا و پەراوێزی ئەخات و لێی ئەدا، لەلایەکی تر کچی خۆی نادا بە پیاوێك کە خۆی هەڵی ئەبژێرێ، پرچی کچی ڕەدوو کەوتووی ئەبڕێت، پێی لە ماڵی خۆی قەدەغە ئەکات، قبوڵی ناکاتەوە و بەر نەفرەتی ئەخات.
مەدیار، خاڵی شیرۆ، هاوڕێ لەگەڵ گوڵمحمد برای شیرۆ و، مام و پورزای شیرۆ، هەوڵی ڕفاندن و هەڵگرتنی سەوقی دەدەن، بۆ مەدیار، کە عاشق و مەعشوقن. لەم فەڵاغە، کاتێ شیرۆ چاوی براکەی بەسەرییەوە نابینێت، لە هەمان شەوی نوتەك دا، ڕەدووی ماه دەروێشی خۆشەویستی دەکەوێت. ڕزگار بوون لە داب و نەریت و هەڵاتن بەرەو باوەشی عەشق.

پەناگەی ماهـ دەروێش و مەنزڵی نوێی لەگەڵ شیرۆ، پشت قایم بە ئاغای گوند، بابقولی بوندار، گوندی قەڵاچیمەنە. هەمیشە دەسەڵاتداری داماڵراو لە ئەخلاق و ئینسانییەت، کاتێك کەسێکی هەڵاتو یان زەلیل و داماو دەکەوێتە داوی، هەوڵی قۆستنەوەی ئەم

هەلە دەدات. بەردەوامی خوا ئەم هاوکێشەیە هەروا بووە، بابقولی بوندار یەکێکە لەو نا ئینسانانەی، هەلی ئەوە بەدەست ئەهێنێ، شێرۆ بکات بە کەنیزە و ماهـ دەروێشیش بکات بە غوڵام.
بەگمحمد، برا بچوکی شێرۆ، کاتێ دەزانێ خوشکی ڕەدوو کەوتییە، شوێن پێی خوشکی هەڵدەگرێت و دەچێت لە قەڵاچیمەن پرچی خوشکی دەبڕێت و بۆ باوکی دەهێنێتەوە. تۆی خوێنەر، کاتێ ئەم دیمەنانە بەسەر یەکەوە لە یادگەتدا شەن و کەو ئەکەی، لەخۆت دەپرسیت: بۆچی قژی کچەکەیان کە ڕەدوو کەوتووە ئەبڕن، بەمانای بێ بەری بوون و پاککردنەوەی شەڕەف، بەڵام سمێڵی کوڕەکەیان نابڕن کاتێ کچێك هەڵەگرێت؟

هیچم باس نەکردووە، ئەمە مشتێکە لە خەروارێك: دووڕوویی، فێڵی ئاغاکان، نانەوەی دووبەرەکی لە نێو چینی جوتیار و چەوساوە، هەڵگەڕانەوەی ژیانی زەنگین بۆ هەژاری و داماوی، نۆکەری کردن، خۆشەویستی، شەڕ و هەڵاتن… داستانێکی مەزن، کە من بە پێویستی ئەزانم بخوێندرێتەوە.

ئایا خودا بوونی هەیە ؟ … کاوە هادی

ئێمە چەندان هەزار ساڵە ، نەوە بۆ نەوە درۆ دەگوازینەوە . هەرکەس مەرام و هەنجەتی خۆی هەیە لەم درۆڕاگواستنەوە‌دا . دڵنیام هۆکاری لەدایکبوونی ئەم هەموو درۆیانە تەنها درۆکردن نەبووە . داخوا مرۆڤەکانی دەپانزە هەزار ساڵ پێش ئێمە ، چیان لە بارەی گەردون زانیبێت ؟ چۆن لە خۆرهەڵاتن و خۆرئاوابوون تێگەشتبن ؟ چۆن تاریکی و روناکی یان مردن و ژیانیان شرۆڤە کردبێت ؟ هەزاران هەزار دیاردە و روداوی بێ وەڵام ژیانی لا جەنجاڵ و تاڵ کردبن ، بە تایبەت بۆ مرۆڤە بێ چارەکانی ئەو دەمە ، لەو دەمەوە هتا ئەم ساتەوەختەش مرۆڤەکان هەرگیز کۆکوتەبا نیین و کۆکوتەباش نابن لە ئاست وەڵامە ئاڵۆزەکاندا ، بەئاشکەرا و بەنهێنی تەواوی مرۆڤایەتی رێککەوتن لەسەر بوونی خودایەك کە خوڵقێنەری ئەم هەموو موجیزە و دیاردە سەرسوڕهێنەرانەیە ، بەڵام هەنووز کۆکنین لە سەر شێواز و

ڕەنگ و ڕوخسار و هەڵسوکەوتی ئەو خودایە .

دایکان و باوکان لە خۆشەویستی جگەر گۆشەکانیان ، لە ترسی ئازار و ئەشکەنجەی دۆزەخ ، لە مەلابانگدانەوە هەتا نیوەشەو درۆی شاخدار شاخدار دەخەنە مێشکی منداڵەکانیان ، قەبارەی هێندێ درۆ هێند گەورەیە ، بەدوری نازانم خۆشیان باوەڕیان پێ هانیبێت یان لانیکەمەکەی ئەوە ناکەن کە خۆیان دەیڵێن . بەهەرحاڵ جەرگ شیرینە، بەڵام دەبێت دایك وباوکێکی نەخوێندەوار چۆن بتوانن؟ بەرەنگاریی کەسێك بکەن کە دوانزە علمی هەبێت و نەك هەر خۆیان بەڵکو داپیرەوباپیرەیشیانی لێکدی حەڵاڵ کردبێت هەموو کۆمەڵگە ڕێز لەم کەسانە دەگرن و ئەوان لەم دونیادا بە تۆپزی خۆیان کردۆتە جێگرو نمایندەی خودا ، کام خوداش ئەو خودایەیی کە لەم دەقەرەی ئەوان باشترین خودایە ، هەمووان کۆکن کە ئەم خودایە تاك وتەنهایە ، ئەوان چند ئەم خودایەیان خۆشبوێت ئەویش هەر هێندە ئەوانی خۆشدەوێت !!!.

مەلا یان مامۆستای ئاینی ، وەك هەموو کاروکاسپیەکی دی سەرقاڵن بەم پیشەیەوە ، هەر وەك تووتی ئەوەی فێرکراون دەیڵێن و دەیڵێنەوە .جارجارەش لە پێناو پوڵوپارە و ماڵی دونیادا ، کۆچێکت لێ دەکەنە فیل فیلێکیشت لێ دەکەنە کۆچ . ئەو باسوخواسەی لە بارەی بەهشت و دۆزەخ دەکرێن نەك سوکایەتیە بە مرۆڤ و مرۆڤایەتی ، بگرە سوکایەتییە بە خۆیان و ئەو خودایەیی کە خۆیان بۆخۆیانیان خوڵقاندوە ، من لێرەدا هیچ نمونەیەکی ئەو سوکایەتی و گاڵتەجاڕییە باس ناکەم بۆ ئێوەی قەدرگران . بەخۆشی یان بە ناخۆشی زۆر تا کەم ئەم نمایندانەی خودا دەنگی ناڕازیان کپ کردوە ، سەری ڕازیبونمان پێ دەلەقێنن . کێ دەتوانێت دەستی دۆخوازەکەی بگرێت و لە ماڵی باوکی کچەوە بی گوازێتەوە بۆ رەزامەندی مەلای گەڕەك ؟ کێ دەتوانێت لە پرسەی ئازیزێکیدا بە کاکی مەلا بڵێت ئەرێ فێتەفێت ، من جەرگم سوتاوە تۆش خەریکی وڕێنە و درۆ و دەلەسەییت ؟.

هێند خەوخۆش و ئەقڵسوك نیم بە چواردێڕولەتێ نووسین ، کۆنترین و ئاڵۆزترین گرفتی مرۆڤایەتیتان بۆ حەل بکەم ، یان هێندە رووقایمبم گفتی وەڵامی ئەو هەموو پرسە بۆ وەڵامە وەك هێلکەی پاکراو بخەمە نێو چنگتان . من بێ هیوا و رەشبین نیم ، دەکرێت لەلای ئێمەیش کار لەسەر ئەو پرسە ئاڵۆزانە بکرێن هەرچۆن لە وڵاتانی پێشکەوتوو خاوەن ئەقڵدا کاریان لەسەر کردەوە . بەڵام دەبێت کەسانی پسپۆڕ و شارەزا هەر وەك تەنی جاڵجاڵۆکە کاری بۆ بکەن ، بەڵکو ڕۆژێك دابێت مرۆڤەکان بە ئارەزوی خۆیان بێ ترس و لەرز نێر و مێ هەرچی لە دڵ و

دەرونیاندایە‌ هەڵی بڵێژن ، جا ئەو دەمە هەرکەسە ئازادە لە هەڵبژاردنی وەڵامی دڵنشینی خۆیدا . من تەواو تێدەگەم لەو چین و توێژانەی کە دەڵێن زمان ڕەحتبێ سەر ڕەحەتە . بەڵام پێ بەدەنگ هاوار دەکەم خەڵکی هەژار و دڵساف خەڵکی پاك و خاوەن ویژدان ، سەرانی تۆ سەرانی وڵاتەکەت سەرانی ئەم دونیا گەورەیە ، هەموویان وەڵامی ئەو پرسیارە چاك دەزانن کە خودایەك بوونی نییە و هیچ کەس نمایندە و پەیامبەری ئەو نییە لەم دونیایەدا .

ئەوە کاری فەیلەسوف و زاناکانە ، باس لەبوون و نەبوونی خودا بکەن ، یان رونتربڵێم گەر بڕوات بە بوونی خودایەك هەیە ئەوا خودایەك لە نزیك تۆ بونی هەییە ، خۆ ئەگەر بڕوات بە بوونی خودا نییە ئەوا دڵنیابە هیچ خودایەك لە ئەرز و ئاسمان بوونی نییە . بەڵام تەنانەت گێلەکانیش چاویان لێییە کە بەناو خەمخۆر و سەرۆك حیزب و سەرۆك وڵات و خاوەن پێستە باڵاکان ، چۆن بە درۆ و دەلەسە و بە ناوی خودا و ئاین و مەزهەب ، ئێوەیان کردۆتە پەیژەیەك بۆ سەرکەوتنی خۆیان و گەمژاندنی هەتاهەتای ئێوە . جێگەی داخە جەنگ و ترس و برسێتی لەو دەڤەرە بەدبەختەی ئێمەدا زەمینەیەکی لە بارە بۆ بەردەوامبونی ئەم هەموو نەهامەتی وباوەڕکردن بەم چیرۆکە سەیروسەمرانەی دەستی مرۆڤ ، دواجار هۆکاری ترس و تۆقان و ماڵکاولی خۆی بە دەستی خۆی .

من گەشبینم بەڵام هەرگیز هێندەش گێلێکە نیم ، چاوەڕوانی سەرکردەیەکی باڵا یان نیمچەباڵابم ، کە دەتوانن بەجۆرێ لە جۆرەکان کارێ بکەن لە پێناو رۆشنگەریدا و ئەم راستیانە وەك خۆی بخەنە بەر چاو و هزرمان ، ئەوان لە پێناو من و تۆدا ملی خۆیان لە چەقۆ ناسون . ئەوان سەرکەوتنی خۆیان دەوێت . بەداخەوە تەواوی سەرکرد ە دێرین و نوێکان ، نەك کارێ ناکەن لەو بوارەدا بەڵکو ئامادەن لە پێناو دەسەڵات و مانەوەی خۆیان ، میللەت سەد هێندەیتر بگەمژێنن و خاك و خۆڵمان هەرزان فرۆشکەن .

کاوە هادی

لەو خۆشیەی کە هەیانبووە! – نوسینی: ئیساک ئاسیمۆق – وەرگێڕانی لە ئینگلیزیەوە: ئیدریس مستەفا

ئەو شەوە ، مارجی، لە یادەوەرەکەی خۆیدا نووسیتی. لە سوچێکی سەرەوەی لاپەوەرەکە بەرواوری ١٧ی مانی پێنجی ٢٠١٥٥ی لەسەر بوو، نوسیبوی: ئەمڕۆکە، تۆمی، کتێبێکی راستەقینەی دۆزیەوە." کتێبێکی زۆر کۆن بوو. باپیرەی مارجی جارێکیان وتبوی کاتێک منداڵ بووە باپیری پێی گوتبوو رۆژگارێک هەبوو چیرۆکەکان چاپ دەکران لەسەر کاغەز. کتێبەکەیان کردەوە لاپەڕەکانی زەرد و ژەنگاوی ببون، و زۆر عەنتیکە بوو ئەو وشانەی لەسەر نوسرابوو کە لەسەر شاشەکان دەبینرێن بەڵام نەدەجوڵان و لە جێ خۆیان بوون. کاتێک دەگەڕانەوە بۆ لاپەڕەی پێشووتر کە خوێندنابوویانەوە وشەکان هەر لە جیی خۆیان مابوون.

تۆمی وتی: "ئەوە چیە! کاتێک کتێبی ئاوها دەخوێنیتەوە و لێی تەواو دەبی قەست دەکەی فڕێ بدەیت. لە شاشەی تەلەفزیۆنەکەی ئێمەدا ملیۆنێک کتێبی تیدایە و دەشتوانێ زیاتریش بگرێ، کەچی ناتوانی فڕێی بدەی."

مارجی وتی: " ئەوەی منیش وایە. ئەم یازدە ساڵان بوو هێندەی تۆمی کتێبی ئەلەکترۆنی نەدیبوو. تۆمی سیازدە ساڵان بوو. لە تۆمی پرسی: ئەم کتێبەت لە کوێ دۆزیەوە؟. تۆمی بە کتێبەوە سەرقاڵ بوو، بۆ ئەوەی سەیری مارجی بکات وتی: لە ماڵی خۆمان ، لە هەورەبانەکە لەسەر رەفەکان بوو." ئەی باسی چ دەکات. مارجی لە تۆمی پرسی. تۆمی وتی: "باسی قوتابخانە دەکات."

مارجی بە قێزەوەنیەکەوە وتی: مەکتەب؟ چی لە بارەی مەکتەبەوە نوسراوە؟ ئەی کە رقم لە قوتابخانەیە." مارجی زۆر رقی لە قوتابخانە بوو، بەتایبەت دوای ئەمە زیاتر رقی لێیە. مامۆستا ئەلەکترۆنیەکەی ماڵەوەیان چەند تاقیکردنەوەیەکی یەک لە دوای یەکی جوگرافیای دابوو پێی،، بەڵام لە هیچیان باش نەبوو بوو. بۆیە دایکی بە بێتاقەتیەکەوە سەیرێکی مارجی کرد و سەرێکی لەقاند. ناردی بە شوێن کابرای میکانیکدا بۆ چاکردنەوەی مامۆستا کۆمپیوتەریەکەی.

کابرای میکانیکی هات، کورتە بالایەکی سوورە بوو، دەڕابەکی سەفەری پێ بوو، پێی لە کەرەستەی چاکردنەوە بوو وەک وایەر و دەزەنەفیسی کارەبایی. خەندەیەکی بە مارجی کرد و سەرەوکی داپێی و کەوتە هەڵوەشانی مامۆستا ئەلەکترۆنیەکە. مارجی هیوای خواست نەتوانێ بە زوویی چاکی بکاتەوە، بەڵام کابرا توانی مامۆستا ئەلەکترۆنیە کۆمپیوتەریەکە چاک بکاتەوە. شاشەیەکی گەورە و ڕەشی ناشیرین هەبوو، هەمووو وانەکان و پرسیار و وەلامەکانیشی تێدا خەزن کرابوو. ئەو بەشەی مارجی زۆر رقی لێ بوو، بەشی خانەخوێندن (هەم-وەرک) و لاپەڕەی تاقیکردنەوەکانی لێ خەگرتبوو. ئەو لە تەمەنی شەش سالیەوە، دەبوو یەکبینێ هەموویان بنوسێتەوە بە کەدی تابەت ئینجا مامۆستا ئەلکترۆنیەکە یەکسەرە مارکی دادەنا لەسەری.

کابرای میکانیکی خەندەیەکی کرد و سەرەکی خۆشیی لەقاند دوای ئەوەی تەواو بوو. بە دایکی مارجی وت: "خاتوو جۆنس، خەتای کچەکەت نیە کە ئەنجامی باشی نیە. وانەی جوگرافیاکە خەی گرفتی خەرایی هەبوو. ئەم شتانەش هەندە جار روودەدات. کەمەک هەواشم کردەوە بۆ تەمەنی دەوربەری دە سالی. بە گشتی پرۆگرامەکان ئێستا باش دەڕۆن بەڕێوە." لەگەڵ ئەم قسانەدا دەستەکیشی هەنا بەسەر مارجیدا.

مارجی زۆر بە تاقەت بوو چونکە ئاواتی دەخواست مامۆستا ئەلەکترۆنیەکە لە ماڵەوە چاک نەبوایەتەوە و بیان بردایە بۆ چاکخانە. چونکە جارێکیان مامۆستاکەی (تۆمی)یان بردبوو بۆ چاکخانەکە و دوای زیاتر لە مانگێک هەنایانەوە بۆی، بەشی مێژووەکەی تەواو خراپ ببوو. مارجی بە تۆمی گوت:"بۆ هەموو کەس لە بارەی قوتابخانەوە دەنوسێت؟." تۆمی بە سەرسوڕمانەکەوە سەیرێکی کرد و پێ وت:" ئاخر مەتەبەکەیان لە هی ئێمە ناچێت هەی بە عەقڵ. ئەوە جۆرێک لە قوتابخانە بووە کە سەدان سال پێش ئێستا بوونی هەبووە." بە دەنگێکی بەرز، بە وریاییەوە وشەیەکی گەورەی دەرپەڕاند "چەند سەدەیەک پێش ئێستا."

مارجی کەمێک بریندار بوو، وتی:"ئاخر من چووزانم ئەوان چ جۆرێک قوتابخانەیان هەبووە چەندان سال پێش ئێستا." کەوتە سەر خوێندنەوەی کتێبەکە و وتی:"ئەرێ بە راست مامۆستاشیان هەبووە." تۆمی وەڵامی دایەوە، وتی:"بە دەنایییەوە مامۆستایان هەبووە، بەڵام مامۆستای ئاسایی وەک ئێمەی نا بەڵکو ئەوان مامۆستای مرۆڤیان هەبووە." مارجی بە حونەرکەوە وتی:"چی! مامۆستای مرۆڤ؟ چۆن مرۆڤ مامۆستا بووە." تۆمی وەڵامی دایەوە:"بەڵێ، دەگەڵ خوێندکارە کچ و کوڕەکانیش دەدوا و پرسیاری لێدەکردن و هەمەرکیشی دەدانێ بۆ ماڵەوە." مارجی هەر دەیگوت:"ئاخر مرۆڤ ئەوەندە عاقڵ بووە ببێ بە مامۆستا." تۆمی یەکسەر بەی سەندەوە و گوتی:" بە

دەنیاییەوە مرۆڤ زۆر عاقڵ بوون. ئێستاش باوکم وەک مامۆستاکەم (مامۆستا ئەلەکترۆنییەکە) شت دەزانێ." مارجی گوتییەوە: "باوەڕناکەم. مرۆڤ هێندەی مامۆستاکەی ئێمە شت بزانێ." تۆمی گوت: "بەڵێ پێم وایە ئەوەندەی مامۆستاکەمان دەزانێ."

مارجی ئامادەیی ئەو جۆرە لە گفتوگۆی نەبوو. وتی" من حەزناکەم کەسێک بیتە ماڵەکەمان و دەرسم پێ بڵێتەوە." تۆمی هاواری کرد بەسەریا و وتی "مارجی تۆ شت زۆر نازانی. مامۆستاکەیان لە ماڵەیان نەدەژیا لەگەڵیان، بەڵکو خانویەکی تایبەتی گەورەیان هەبووە و هەموو مندالەکان جوونە بۆ ئەوێ خوێندویانە." مارجی وتی "هەموو مندالەکان یەک شت فێردەبوون؟." تۆمی گوتی "بەڵی ئەگەر لە یەک تەمەندا بوونایە." مارجی وتی:"بەڵام دایکم ئەڵی مامۆستا دەبێ ئامادەکرا و جێگیرکرابێت لە شوێنێک کە وانەی جیاواز بڵێتەوە و پێ بە پێستی عەقڵی هەر کچ و کوڕێکی خوێندکار بێت." تۆمی کەمێک گیڤ بووە و وتی:"ئەوان ئاوها نەیانخوێندووە و مامۆستاش ئاوها وانەی نەگوتۆتەوە. ئەگەر حەزت پیی نیە مەیخوێنەرەوە و تەواو." ئەمە بەو مانایە نیە من حەزم پیی نەبێ، مارجی یەکسەر وەڵامی دایەوە و ئینجا کەوتە خوێندنەوەی ئەو قوتابخانە سەیروسەمەرانەی کتێبەکە باسی دەکات.

هێشتا نیوەی پەرتوکەکەیان تەواو نەکردبوو، دایکی مارجی هاواری کرد: "مارجی کاتی مەکتەبە." مارجی وەڵامی دایەوە: "جارێ نا دایکە." دایکی دیسانەوە هاوری کرد و وتی "ئەڵێم هەر ئێستا. هەروەها کاتی تۆمیش دەبێ بروا." مارجی چاری نەما و زانیتی هەر دەبێ بروات بە تۆمی وت:" دەتوانم دوای قوتابخانە کەمێ کەمێ لەگەڵتدا بیخوێنمەوە.؟" تۆمی شانەکی بە قنجی بە هەڵتەکاند و وتی: "بە نا." بە دەم فیکەلێدانەوە کەوتە ڕێ و کتیبە تەزاویەکەی خستە بن هەنگڵیەوە.

مارجی چوو بۆ ژووری قوتابخانەکە کە مامۆستا ئەلکترۆنییەکەی لە دامەزراوە. ڕێک لە تەنیشت هۆدەی خەوتنەکەیەوە بوو. مامۆستای ئەلەکترۆنی کراوە بوو بە دەرس گوتنەوە لە کات و شوێنی خۆیدا، تەنها شەمموان و یەکشەموان نەبێت. دایکی پیی وابوو کچان دەتوانن باشتر فێر ببن ئەگەر لە کاتی ئاسایی خۆیاندا بچنە ژووری قوتابخانەکەیانەوە. شاشەکە کرایەوە و دەڵێ: لە پرۆگرامکەمدا دانراوە کە ماتماتیک وانەی ئەمڕۆمانە. بۆ ئەوەی دەرسەکەمان بە ابشی بڕوات تکایە (خانەخوێندن)ی هەمەرکی دوێنێ بخەرە شوێنی گونجاوی ناو کۆمپیوتەرەکە. مارجی بە بێ تاقەتیەکەوە دەستی بە خوێندن کرد، بەلام دڵی هەر لای ئەو شەوە قوتابخانانە بوو کە لە کتێبەدا باپیرە گەورەی باپیری باسی کردووە کاتێ منداڵ بوونە. ئەو

کاتانەی مندالانی دەرودراوسێ کەدەبوونەوە، قسانیان دەکرد و دەتریقانەوە، رۆژانە و لە یەک کاتدا بەیەکەوە دەچوون بۆ قوتابخانە. تاوێک لە ناو گۆڕەپانی مەکتەبەکە بەزم و رەزمیان دەکرد و ئینجا دەچونە پۆلەوە و دواتر هەموان بە یەکەوە رێی مالەوەیان دەگرتەبەر بۆ قسەی خۆش و پێکەنینەوە. هەموان بە یەکەوە یەک شت فێردەبوون چونکە هەر کەسەو یارمەتی ئەوی تری دەدا لە شتێکدا گەر لایان قورس بوایە و ئەرکی خانخوێندنیش ئاسانتر دەبوو. لە هەمووی خۆشتر مامۆستاکان مرۆڤ بوون. لەو کاتەدا گڵۆپی مامۆستا ئەلکترۆنییەکە فلاشی دەکرد و دەیوت ئەم هاوکێشەیە بنوسەوە. مارجی ئاگای لە دەرس هەر نەمابوو بەڵکو هەر بیری لەوە دەکردەوە منداڵان چەندە کاتی خۆشیان بەسەر بردووە لە قوتابخانە. لە دڵی خۆیدا دەیگوت: ئای لەو خۆشییەی هەیانبووە!

نوسینی: ئیساک ئاسیمۆڤ

گۆڤاری کەلێن ژمارە 7

ناوەڕۆك

- ژمارە حەوت، دواهەمین ژمارەی گۆڤاری “کەلین”ـە
- لە خزمەت “مەم و زین”ی ئەحمەدێ خانیی دا

وتار، ڕەخنە و لێکۆڵینەوە:

- تراژێدیای ئەڤین لە مەم و زینی ئەحمەدێ خانییدا / بەرەڤان
- بە ڕێگەوەبوون، سەرکێشیی و مەیلخوازیانەی “ئارتۆر ڕامبۆ”یە / سۆران محەممەدە سوورە
- وێنەی ئیستێتیکی شیعریی لە (سەمای بەفری ئێواران)ی جەلال بەرزنجی دا / فەهمی حەمەد حەسەن
- ئازادییبوون لە ڕوانگەی بوونخوازیی سارتەرەوە، لە □ شیعری بەکر عەلیی دا / ئاسۆس ساڵح مەحموود

چیرۆك:

- کتوپڕێک ئا / فریا یونسی

مەلـەفی چیرۆك: چیرۆکی چیرۆکنووسانی باشووری کوردستان.

- [پـیرەمێردی سەربان/ شاڵاو عەبدوڵڵا]
- [گەڕانەوەی ڕووحێك/ ئەژین فەهمی]
- [دێوەزمە ڕەشەکان/ سەفین موراد]
- [بووکەڵەی مۆدێرن/ دابان عەتار]
- [دایکم منی کوشت/ جەبار عەزیز عەبدولڕەحمان]

شیعر:

- [سێ شیعری ئەرسەڵان چهڵه بی: (ئەمریکا، لۆرکا و کانفۆڕمیست)]
- [زەوی لە کەللەی مندا بە کەڵکی یەک شەق نایه../ هاوکار مووسا]
- [(…)/ ئارام فەتحی]
- [حیکایەتی ڕامزس/ ژیار ئەسوەد]

سینەما :

- [گفتوگۆیەك دەربارەی فیلمی: هێرۆشیما، خۆشەویستەکەمان/ له ئینگلیزییەوە: □اقین کامەران]
- [مێژووی سینەما و یەکەم فیلمی سینەمایی/ له ئینگلیزییەوە: چاوان حوسێن]
- [فیلمی (بیرەوەریی- Rememory)/ حوسێن نادر]

هەڵەبجە ئازارێکی بەردەوام … هۆشیارجەمال

لەگەرمی شەری هەردوو دەوڵەتی دراوسێ عێراق و ئێران لە لایەک، کە ڕۆژانە سەدان کەسی لە هەردوو دەوڵەت دەکردە قوربانی. هەروا مال□و□رانی و نەهامەتی بۆ تاک بە کاتی هاوڵاتیانی هەردوو وڵات دەهێنا، لەلایەکی تریشەوە شەڕی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد لە باشوری کوردستان لەگەڵ حوکومەتی عێراق، کە لە لایەن سەدامی دیکتاتۆرەوە بەڕێوە دەبرا، کە بە هۆی ئەوەی بەشێکی زۆر لە سەرکردایەتی سیاسی ئەو کاتی کورد خوێندنەوەی وردیان بۆ دۆخەکە

نەبوو.

هەربەیە بوونە بەشێک لەو ململانە و شەڕە سەختەی بۆ ماوی هەشت ساڵ بەردەوام بوو. هەربەیە قەزای هەڵەبجە بە شێوەیەکی کاتی کەوتە دەست بەشێك لە هێزی پێشمەرگە، پاشان ڕژێمی سەدام بەشێوەیەکی دڕندانە کەوتە بەردومانکردنی شارەکە بە چەکی کیمیای قەدەغە کراو. کە لەچەند خولەکێکدا زیاتر لە (٥) هەزار کەسی شەهید کرد و هەزاران کەسی تری بریندارکرد.
بریندارەکانی چەکی کیمیاوی، لەجیاتی چارەسەر لە نەخۆشخانەکانی عێراق، ڕەوانەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و وڵاتی ئێران کران. کەتا ئێستاش ژیانی بەشێک لەو برینداران و کەسوکاری شەهیدان لەژێر کاریگەری ئەو کیمابارانەی ئەو کاتدا ماوە.
ئێستاش کە (٣٢) ساڵ بەسەر کیمیابارانی هەڵەبجە دا تێپەڕیوە، سەرباری ئاوەدانی شارەکە و کردنی بەشێک لە پرۆژە خزمەتگوزاریەکان بە شارەکە. هەروەها کردنی شارەکە بە پارێزگا، بەڵام ئەو شارە برینێکی سارێژنەبووە، ئازارێکی بەردەوامە. چونکە خزمەتگوزاریەکانی هەر لەئاستی پێداویستیدا نین. ئەمە سەرەڕایی بوون بە پارێزگا هیچ سیمایەکی شاری پێوە دیار نیە. تەنها ناوە و لایەنە سیاسیەکانیش لەجیاتی خزمەتکردنی شارەکە لەڕێگای نوێنەرانیان لە حوکومەتەوە، شارەکەیان کردە تە شوێنی ململانەی سیاسی و لە بەرانبەردا خەڵك قوربانی دەدەن.
هەروەها تائێستا حوکومەتی هەرێمی کوردستان نەتوانیوە وا لە حوکومەتی عێراق بکات قەرەبووی کەسوکاری شەهیدان و بەرکەوتوانی چەکی کیمایی لەو شارە بکاتەوە.
سەربارەی ئەوەی حیزبەکوردیەکان لەزۆربەی وڵاتانی جیهان و ئەوروپا نوێنەرایەتیان هەیە و ساڵانە پارەیەکی زۆری بۆ تەرخان دەکەن. بەڵام وەک پێوست کاریان بۆ کەیسی هەڵەبجە نەکردوە بۆ ئەوەی لەسەر ئاستی جیهان وەک جینۆساید بیناسێنن.
بەبڕوای من ئەمسالە بە خەڵکی هەڵەبجە هیمای خۆشحاڵیە! چونکە بەهەی مەترسی کۆرۆناوە هیچ یادێک بەهەی تێپەڕینی(٣٢)ساڵ بەسەر کیمیابارانکردنی شارەکەدا ناکرێتەوە.
هەربەیە ئەمەش وا دەکات کە نەکردنەوەی یادەکە هاوشێوەی ساڵانی ڕابوردوو، پارەیەکی زۆر نەخورێ و گەندەڵی تێدانەکرێت و دواتر بە خزمەت بەشارەکەی بفرۆشنەوە. هەروەها بەڵێنی گەورەی بۆ ناوەڕۆک بەخەڵکی شارەکە نەدرێت کە دواتر بەدەنیاوە هیچی لێ جێبەجی ناکرێت.

بۆچی دادگای باڵای تاوانەكانی عێراقی تاوانی كۆمەڵكوژی پێشمەرگەكانی گوردانی شوانی شاردەوە ؟ … عەلی مەحمود محەمەد

ر ش ر ناسراو بە ر ر سەركردەیەكی كۆمەڵە, سكاڵا لەسەر حكومەتی ئێرانی بەرامبەر بە تاوانی كۆمەڵكوژی 71 پێشمەرگەی گوردانی شوان لە چوارچێوەی تاوانی كیمیابارانی شاری هەڵەبجە لای دادوەری لێكۆڵینەوەی لقی سلێمانی دادگای باڵای تاوانەكانی عێراقی تۆمار دەكات لەسەر ناوی سازمانی كوردستانی حكا ناسراو بە كۆمەڵە” سكاڵاكە لای من پارێزراوە”, بە پێی وتەی وەرگیراوی سكاڵاكەر 60 پێشمەرگەی كۆمەڵە لە میانی تاوانەكە گیان بەخت دە كەن و 11ەش وەك دیل دەكرێن دواترلە زیندانی شاری سنە ئیعدام دەكرێن, كە بۆخۆی ئیعدام كردنی دیلی جەنگ تاوانێكی دیكەیە بە پێی رێكەوتنامەی جنێف, “پێشتر لە گەڵ دادوەری بەڕێزی ناوبراو ك ع ر گفتوگۆمان لەوبارەیەوە كردبوو وە زانیاری پێویستمان خستبووە بەردەستی”, ئەو تاوانە وەك كات و جوگرافاو ئەكتەرەكانی تاوانی هەڵەبجە دەچنە چوارچێوەی هەمان تاوانەوە, پاش وەرگرتنی وتەی ناوبراو لە چوار لاپەڕە بە ژمارەی ” 2202,203,2204,2205 ” لە دۆسیەی ئامادەكراو بۆ دادگای باڵای تاوانەكان , وەك سكاڵا خرایە ناو دۆسیەی تاوانی كیمیابارانكردنی شاری هەڵەبجەوە , دەبوایا لە كاتی دادگای دۆسیەی هەڵەبجە بەشێك بوایە لە پرۆسەی دادگاییەكە, لە كاتێكدا تاوانی ناوبراو بە پێچەوانەی تاوانی كیمیابارانكردنی شاری سەردەشت لەسەر زەوی عێراق و لە چوارچێوەی تاوانی هەڵەبجە لە روی جوگرافیاو كاتەوە روی دابوو,بە هەموو پێوەرێك دەبوایا سكاڵاكە پەسەند بكرابایا و بچوایەتە دەستوری كاری دادگاوە,كەچی بە پێچەوانە فەرامۆش كرا بەهۆی نا سەربەخۆیی و سیاسی بوونی خودی دادگاكەوە, تەنانەت نەك سكاڵاكەر بانگ نەكرا بۆ دادگا وەك هەموو سكاڵاكەرانی دی دۆسیەی كیمیابارانكردنی شاری هەڵەبجە لە كاتی دادگا , بگرە لە

دەسیەکە دەرکراو وەڵامیش نەدرایەوە بە ڕەتکردنەوەش , لەوکاتانەدا بۆ دواداچوونم بۆی کرد بەڵام بێ هودە بوو, دیارە هەمان دەسیە لە کاتی دادگایکردنی فرانس ڤان ئانرات لە وڵاتی هۆڵەندا کاك م ب م برد بۆلای داواکاری گشتی هۆڵەندا بۆ سکاڵاکردن لە کۆماری ئیسلامی ئێران لەوێش دەسیەکەیان پەسەند نەکرد, بەهۆی بەرلەکەوتنی بەرژەوەندییەکانی هەردوو وڵاتەوە.

تاوانی شەهید کردنی پێشمەرگەکانی ڕۆژهەڵات " کۆمەڵە , سوپای رزگاری و حیزبی دیموکرات.." لە کاتی ئەنجامدانی تاوانی هەڵەبجە, تاوانێکی نێونەتەوەییەو کات و شوێن ناتوانێت دەسیەکە دابخات, لە هەر کات و شوێنێک دەتوانرێت بهێنرێتەوە بەر ڕەژێف بۆ نموونە سکاڵاکردن لە دادگایەکی وەك وڵاتی ئەرجەنتین , ئەم تاوانە بەشێکە لە تاوانی هەڵەبجە و دەبوایە ئێستا ناوی ئەو قوربانیانە لە پاڵ ناوی قوربانیانی هەڵەبجە جوت بکرابایا لەناو مۆنۆمێنتی هەڵەبجە و هەمووشیان لە گۆڕستانە ڕەمزییەکە کۆلی تایبەتی خۆیان هەبوایە, وەك ئەو پێشمەرگانەی لایەنە بەشداربووەکانی باشور کە لەو ڕۆژگارەدا گیانیان بەخت کرد, لە پێناو خەونە ناشرینەکانی سەرکردەکانیان, هاوکات لایەنە بەشداربووەکانی شۆڕی هەڵەبجە لە " ینك, پدك, حسك, بزوتنەوەی ئیسلامی, مەجلس ئەعلاو حیزبی دەعوە.." , بە فەرمی داوای لێبوردنیان لێیان بکردبایا بەهۆی ئەوەی بێ ئاگادارکردنەوەیان خستیانیانە ناو جەهەنەمی شەڕێکەوە, بە تایبەت " کۆمەڵەو رزگاری" بەهیچ شێوەیەك لە بیارە ئاگادار نرکراونەتەوە لە شەڕەکە بە پێچەوانەی هەندێك بڵاوکراوەی هەندێك بەرپرسی باشور, وە پێویستە قەرەبووی کەسوکاریانیان بکرێتەوەو وەك شەهیدی هەڵەبجە لە ڕوی قەرەبووی مەعنەوی مادی تۆمار بکرابانایاو مۆنۆمێنتەکیش

بە قوربانیانی ڕۆژهەڵات لە گۆڕستانی شەهیدانی هەڵەبجە دروست بکرابایا.

عەلی مەحمود محەمەد بەرواری 2006-3-9

کورتە چیرۆکی – پاقلە … هاشم عەبدوڵا

ئەوەی لە بازاڕ دوکاندارەکان بەزار دەکا کەمفرۆشی و بە موشتەرییە ، بەڵام ئەوەی لە کتێبفرۆشی بەزاری دەکردم سیرەی پاقلە فرۆش بوو هەفتەی جارێک وەک مەندوب دوکانەکانی کتێب فرۆشی بەسەر دەکردەوە ئەو کتێبانەی خوێنەریان کەمبوو کتێبفرۆشەکان پێیان دەدا ئەویش بەکاری دەهێنا دەیکرد بە زەرفی قوچەکی و پاقلەی تێدەکرد بە کڕیارەکان تەنها من کتێبم پێ نەدەدا سەیرێکی دەکردم و کە دەیبینی گرنگی زۆر بە کتێبەکان دەدەم بە گاڵتەوە دەیوت “مامۆستا لێرە ئەوانەی قازانج لە کتێب دەکەن پاقلە فرۆشەکانن نەک نوسەرەکان” بەتامی پاقلەکەی ساردی دەکردمەوە لە توڕەیی .

دەمەو عەسرێک سیرە لە پێش دوکان بە دیارکەوتەوە داوای پاقلەم لێ کرد بەدەم پاقلە خواردنەوە خەریکی خوێندنەوەی پەڕەی قوچەکیەکەی پاقلەکە بووم خوێندنەوەی سەرنجی ڕاکێشام هەستم کرد ئەم نوسینەم پێشتر خوێندۆتەوە سەیری کتێبی سەر عەرەبانەکەم کرد جگە لە پەڕەکەی نێو دەستم سێ پەڕەی تری لە بەکارهێنا بوو

-“سیرە کام کتێب فرۆشی سەرخۆش ئەم کتێبەی پێدای؟”

سیرە سەیرێکی کتێبەکەی کرد

-لێرە نەمهێنا پیاوێکی پیر پێیدام .

ئەو ڕۆژە لە بری بەزارکردنم پرسیاری لە مێشکم دروست کرد سەرنجی ڕاکێشام چونکە کتێبەکە یەکێک بوو لە باشترین و پڕفرۆشترین ڕۆمان کە باس لە قارەمانێکی جەنگ دەکا توانیەتی لە جەنگ ڕزگاری بێت و بگەڕێتەوە نیشتیمان، وەک لێکۆڵەرێک کەوتمە پرسیارکردنەوە

-هەر ئاوا بە خۆڕای ؟

- لە کوێ پێی دای؟

  سیرە کە خەریکی سەروبن پێکردنی پاقلە بوو ڕوی تێکردم

  -لە کۆڵانیک پیاوێکی شەل منداڵەکەی داوای پاقلەی کرد پیاوەکەش پارەی پێ نەبوو منیش دەم پێی سوتا جێیەک پاقلەم بە خۆڕایی پێی دا پیاوەکە زۆر دڵی پێخۆش بوو سوپاسی کردم ڕۆشتەوە ماڵەوە هاتەوە کۆڵان ئەو کتێبەی پێدام .

  -سیرە ماڵەکە پێ دەزانیەوە؟

  سیرە سەیرێکی کردم وەک ئەوەی ماندوو بە لەم پرسیارانە

  -بەڵی بەڵام بەچی لات بۆتە موزوع و لێی دەکۆڵیەوە؟

-سیرە ڕەنگە ئەو پیاوە بەستەزمانە کتێبی چاک و زۆری هەبێ با لە دەستمان نەچێ دەترسم لە بۆ پارەیان هەمووی هەراج کا عەرەبانەکەت لێرە بە جێ بێڵە لەلای دوکانەکەم خێراکە با بڕۆینە ماڵەکە.

سیرە بە تکا لێکردنەوە

-مامۆستا ئێستا زۆر ماندومە با بەیانی بچین.

-دڵم مەشکێنە ئەو جارە ئیشم پێت بووە.

هەرچی پارە هوبوو لە دوکانەکم هێنام سیرەم ڕازی کرد و بە پێشی خۆم دا ڕۆیشتین بۆ ماڵی پیرە پیاوەکە لە دەرگامان دا پیاوەکە دەرگای کردەوە سیرەی ناسیەوە بەخێرهاتنی کردین دانیشتبوین سیرە بەهۆی پێشەکەیەوە لەگەڵ منداڵان هاوڕێیە منداڵی پیاوەکە لەگەڵ سیرە قسەی دەکرد منیش لە ماڵەکەم دەڕوانی ماڵێکی زۆر بێ سەروبەر بوو هەژاریان پێوە دیار بوو هیچ کتێبێکیشم نەبینی بەخۆم نەوەستام و یەکسەر چومە سەر بابەتەکە

-کتێبەکەم بینی تۆ بە سیرەت دابوو دیارە کتێب دەخۆنیەوە مامە گیان؟

پیاوەکە بەدەم پێچانەوەی جگەرەوە وەڵامی دامەوە

-نەخێر من کتێب ناخوێنمەوە تەنها ئەو کتێبەشم هەبوو پیاوێک بەدیاری پێیدام .

کە کتێب ناخوێنیتەوە بۆچی دیاری لەم شێوەیان بۆ هێنای پیاوەکا کێ بوو ؟

-نازانم ئەفەندیەک بوو چەند ساڵێک لەمەو بەر زۆر دەهات بۆ ماڵەکەم دەی وت باسی ئەو نەهامەتیانەم بۆ بکە کە بەسەرت هاتوون لە جەنگ دا قەڵەمێک و دەفتەرێک لە دەست بوو هەر قسەیەکم دەکرد دەینوسیەوە گرنگیەکی زۆری پێ دەدام من پێموابوو فەرمانبەری حکومەتەو بۆ بەدواداچون و قەرەبوکردنەوە پاداشت کردنی لێقەوماوانی جەنگ هاتووە منیش هەموو ژیان و معاناتی خۆمم پێ دەوت دواین جار هات کتێبەکەی بە دیاری پێدام و بەگەرمی دەقەی لەگەڵ کردم و پێ وتم جێگای شانازی بە وڵاتەکەمان کتێبەکەش هەر لە ماڵەوەم دانابوو هەستم کرد هیچ سودێکی بۆ من نیە بەو پاقڵە فرۆشەم دا تا پاقڵەی تێبکا و سودێکی بۆ ئەو هەبێ .

بە گرنگیپێدانێکی زۆرەوە گوێم لە پیاوەکە گرت پاش ئەوەی لە قسەکانی تەواو بوو سەیرێکی پیاوەکەم کرد لە بابەتەکە تێگەیشم حەوسەڵەی دانیشتنم نەما هەرچی پارەم پێ بوو بە پیاوەکەم دا پێم وت سەیرێکی کردم بە سەرسوڕمانەوە پێم وت

-تکایە بەبێ ئینکاری کردن وەری گرە هەمومان لەم نیشتیمانە قەرزاری ئەوەی قارەمانین.

بە سیرەم وت "درەنگە ئێوارە هات بابڕۆینەوە" خواعافیزیمان لە پیاوەپیرکە کرد و لە ماڵەکە هاتینە دەرەوە لە ڕێگا بیرم لای چیرۆک نوسی بەستەزمان بوو کە هەوڵی دابوو واقع بنوسێتەوە لە ڕێگەی نوسینەوە ناتوانی پاڵەوانەکان لە مەینەتی دەربهێنی بە هەموو هەستناسکیەوە هەوڵبدەی لە دەرون و خولیاو ئاواتەکانیان ناگەی ئەوەی قارەمانەکە دیویست ستایش و ناوبانگ نەبوو، بە درێژای ڕێگای گەشتنەوە بازاڕ بیرم لەمە دەکردەوە گەیشتینەوە بەردەم دوکانەکە سیرە چوە لای عەرەبانەکەو کتێبەکەی دەست دایە سەیرێکی کردم ویستی کتێبەکەم پێبدا ئەو چەند پەڕەی کە لە کتێبەکە لێکرا بوەوە هەستی جوڵاندم کە لەبنەڕەتدا ئەم کتێبە چەند پەڕەکی کەمە بیرەکەی ئەوەی لا دروست کردم کە پێویستە کۆتاییەکی جوانی بە دروست بکرێ پێویستە قارەمانەکە لە کۆتایی دا دەخۆش بەدیارکەوەی بە سیرەم وت ” بوەستە نەڕۆی” چەند کتێبێکی ڕۆمانوسی ئەفەندیم لە دوکانەکەم دا هەبوو بە سیرەم دا بە ئەوەی بە پاقلە فرۆشی بەکاری بێنێ هیچ پارەیەکم لە وەرنەگرت لە بری پارە داوام لێکرد هەموو ڕۆژێک بە خۆڕایی پاقلە بدا بە منداڵی پیاوەپیرەکە .

هونەری کۆلاژ، مێژوو .. تەکنیک .. ئەزموون … نووسینی نەژاد عەزیز سورمێ

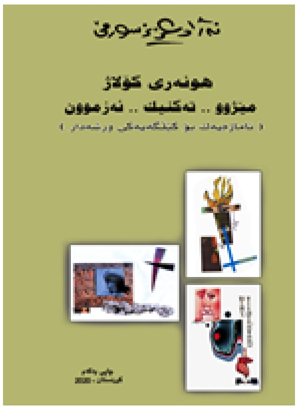

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ....]

گووتاری پۆپۆلیستی و خەونی بچوکی ڕۆشنبیرانی کورد ... ستیڤان شەمزینانی

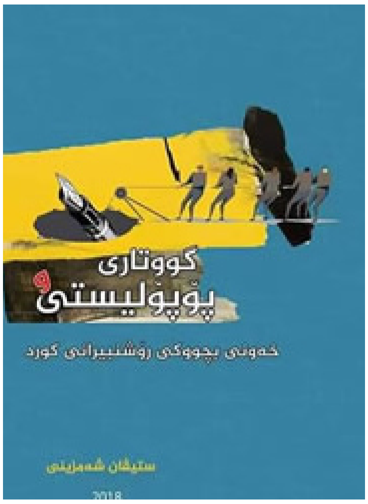

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن .....]

رۆشنبیری راستی کێیە؟ ... رێزا شوان

لە دەستپێکی ئەم نووسینەدا، پێویستە ئەوە بڵێین کە رۆشنبیری پێویستی بە بڕوانامەی ماستەر یا دکتۆرا یا نومرەی باڵا نییە.. ئەوە ناگەیەنێت ئەوەی بڕوانامەی نەبێت، ئیتر رۆشنبیر نییە.. رۆشنبیری بە پسپۆرییەکی دیاریکراوەوە نەبەستراوەتەوە، کە پێویستە بیکەی بە پسپۆریت بۆ ئەوەی ببیت بە رۆشنبیر.. پێویستە بزانین کە رۆشنبیر کێیە؟

هەر نەتەوەیەک لە نەتەوەکانی جیهان دەتوانێت مامۆستا، پزیشک، ئەندازیار، ئەفسەر، پیشەکار لە هەموو بوارەکانی زانیاریدا دروست بکات.. بەڵام ناتوانێت بە ئاسانی نووسەرێک یا شاعیرێک یا رۆشنبیرێک یا هونەرمەندێک دروست بکات. چونکە ئەم پیشەسازییە، بریتییە لە بەهرەی خۆسکی، کە لەگەڵ مرۆڤدا لەدایک دەبێت. بە درێژایی رۆژگاریش ئەم بەهرانەی گەشەدەکات.. بەهرەمەندان دەبنە خاوەی خەیاڵ و بیرۆکە و داهێنان و بەخشین.. تا دەگەنە پلەی رۆشنبیری.
ناتوانین وشەی یا زاراوەی"رۆشنبیری" بخەینە پاڵ هەرکەسێکی فێربوو و خوێندەوار،
یا هەرکەسێکی خاوەن بڕوانامەی بەرز و باڵا و بڕوانامە بکەین بە پێوەر بۆ رۆشنبیر، یا هەرکەسێک چەند پەرتووکێکی خوێندەوە، یا هەرکەسێک هەشت نۆ بابەتی نووسی و بڵاویکردەوە، یا هەرکەسێک لە سێ و چوار دیداری تەلەفزیۆنیدا دەرکەوت.. ئیتر بە رۆشنبیر ناوی بەرین.
رۆشنبیری راستی، پێویستی بە کۆمەڵێک مەرج و خەسڵەتی رۆشنبیرییە.. خوێنەران و خەڵکیش لە میانەی بەرهەمە رۆشنبیرییەکانی و داهێنانەکانی و ڕەفتارەکانییەوە، بڕیاری ئەوە دەدەن کە ئەو کەسە شایەنی ئەوەیە کە بە رۆشنبیر ناوزەند بکرێت، یا بە کەڵکەرۆشنبیر یا بە ناڕۆشنبیر ناوببرێت.
بەداخەوە کە لە ئەمڕۆدا لە کوردستاندا، بە راست و بە چەپدا وشەی رۆشنبیری دەبخشێننەوە.. خراوەتە پاڵ ناوی چەندین کەسانی هیچ لەبار، کە هەموو شتێکن بەس رۆشنبیرنین، سێ شەو و سێ رۆژ لە مەنجەڵێکدا بیان کوڵێنن، دڵۆپێک رۆشنبیریان لێنایەتە بەرهەم.

هەر کاکێک، کۆمەڵێک پەرتووکی خوێندەوە و لە سێ دیمانەی تەلەفزیۆنیدا دەرکەوت و هەشت نۆ قسەی باق و بریقی کرد و چەند درۆیەکی شاخداری هەڵڕشت، چەند
چەند نووسراوێکی کرچ و کاڵی بڵاوکردەوە، لە دوو کۆڕێکدا بەشداری کرد.. ئیتر خۆی بە رۆشنبیر ناودەبات. هێندەش فیزل و لەخۆبایی دەبێت، ئەفلاتوون و ئەرستۆ و پیرەمێردیش بە شاگردی خۆی نازانێت.. ئا ئەمەیە پەتای رۆشنبیری لە کوردستاندا.
رۆشنبیری راستی ئەو کەسەیە، کە توانا و بەکگراوندێکی رۆشنبیری باشی هەیە. بە هەموو واتای وشەکەوە، کەسێکی نوێخواز و گۆڕانخواز و داهێنەرە. توانای داهێنانی رۆشنبیری هەیە.. کەسێکە کە خووی بە خوێندن□و□ گرتووە، خوێندنەوە بووە بە بەشێک لە ژیانی.. بێ دابڕان بابەتی هەمەجۆرە دەخوێنێتەوە. بە شێوازێکی راست و دروستیش سوود لە و زانست و زانیارییانە وەردەگرێت کە دەیانخوێنێتەوە. بە وردیش لێکدانەوەیان بۆ دەکات، بە شێوازێکی لۆژیکیش سەرنج و روانینی خۆشی لە بارەی ناوەڕۆک و بیرۆکەکانی بابەتەکانەوە دەرد□ب□ت. هەستیش بەوە دەکات کە رۆشنبیری ئاسۆ و سنوورێکی دیاریکراوی نییە.. بەڵکو رۆشنبیری کانییەکی ئاو زوڵاڵی هەمیشە خوڕە و ل□ ب□□ری د□□وات و ل□□یدەخورێتەوە و وشک ناکات.
رۆشنبیری راستی، کەسێکی هۆشیارە و ویژدان زیندووە، خاوەنی هەڵوێست و بیر و را و بۆچوون و تێڕوانینی خۆیەتی.. بڕوا و متمانەیەکی زۆریشی بە تواناکانی خۆی هەیە.
ئاگاداری پێشکەوتن و گۆڕانکارییەکانی سەردەمەکەیەتی.. ئاگاداری ئەو بارودۆخەیە کە گەل و نیشتمانەکەی پێیداتێدەپەڕێت..
رۆشنبیری راستی، کەسێکی تووندرەو و ک□ل□□□ق و دەماگیر نییە، خۆی ناسەپێنێت، کەسێکی کراوەی میانڕەوە، بیرفراوان و قووڵە. رێز لە را و بیرۆکە و بۆچوونی جیاوازی کەسانی تر دەگرێت.. بە شێوازێکی لۆژیکی و دروستیش رەخنە دەگرێت و هەستی کەسیش بریندار ناکات.. کەسێکە هەموو بیرۆکەکان دەخوێنێتەوە، گوێ بۆ هەموو راو و تێڕوانینێکی جیاوازیش دەگرێت. هەموو ئەو بابەتانەش کە دەیانخوێنێتەوە یا گوێی ل□□اندەبێت، بە وردی شیان دەکاتەوە و لێکیان دەداتەوە و بیر و را و روانینی تایبەتی خۆی ل□ بارەیانەوە دەبێت.

رۆشنبیری راستی، کەسێکئ ئازادە و خاوەن هەڵوێست و پرەنسیپ□کی نەگۆڕە، ناچێتە ژێر رکێفی ئایدۆلۆژیایەکی تەسکی سنووردار و لایەنداری داخراوەوە، کە نەتوانێت سنوور ببەزێنێت و نەتوانێت

بە ئازادی گوزارشت لە را و بۆچوونەکانی بکات.. ئازادی بۆ رۆشنبیر، فاکتەرێکی پێویست و گرنگە، چونکە رۆشنبیر بەبێ ئازادی رۆشنبیر نییە و ناتوانێت بە راستی و راشکاوی گوزارشت لە هیوا و خەون و بڕوا و پرەنسیپەکانی بکات.. رۆشنبیر لە میانەی ئازادییەوە، ئاسۆکان لە بەردەمیدا واڵا دەبنەوە و کەش و هەوایەکی گونجاویشی بۆ داهێنان بۆ دەڕەخسێت، بۆ دەربڕینی ئەوەی کە لە ناخی دایە.

بوونی ئازادی و دیموکراتی و بوونی سەقامگیری سیاسی و ئابووری و ئارامی و ئاسایش، فاکتەری سەرەکین و پاڵنەر و هاندەرن بۆ ئەوەی رۆشنبیر بەبێ ترس و چەکەرە گوزارشت لە هزر و لە بۆچوون و بیرۆکەکانی بکات.

رۆشنبیری راست، کوردستان پەروەرێکی دڵسۆزە، لە ئاستی کێشە و ئازارەکانی نەتەوەکەیدا.. بێلایەن نییە و دوور□ پەرێز رانا□وست□ت و نا□ب□ت بە تەماشاکەر. بەڵکو بە پێچەوانەوە، خۆی بە رەنگ و دەنگی گەلەکەی دەزانێت و سەرسەختانە داکۆکی لە مافە رەواکانی دەکات، لە دووتوێی هزر و بیریدا، کێشەکان و خەم و ئازارەکانی گەلەکەی لەکۆڵ کردووە.. بە ئەوپەڕی توانایەوە خەبات دەکات و دەجەنگێ.. خاوەنی پرۆژەیەکی رۆشنبیرییە بۆ هۆشیارکردنەوە و بۆ راپ□□□ینی گەلەکەی لە نەزانین و دواکەوتن چەوسانەوە و وژێردەستی، لە خەو رایان دەپەڕێنێت و بەرەو ئازادی و رزگاری پێشیان دەکەوێت و دەبێتە هەڵگری پەیامێکی پیرۆز، دەبێتە باڵێۆزی نەتەوەکەی و پێشێلکارییەکان و تاوانەکانی داگیرکەرانی کوردستان بە گەلانی جیهان دەگەیەنێت.

رۆشنبیری راستی، هەرگیز سازش لەسەر پرەنسیپەکانی ئازادی و دیموکراتی و دادپەروەری و یەکسانی و مافەکانی مرۆڤ ناکات.. ئازا و دل□□ر و چاونەترسە، لە چاوسوورکردنەوە و هەڕەشەی داگیرکەرانی کوردستان و دەسەڵاتدارانی خۆسپ□□ن و ستەمکاران سڵناکاتەوە.. ئامادەشە کە باجی ئ□□م هەڵوێستانەی بدات.

چاو لە گەندەڵی و لە دزینی سامانی گەلەکەی و لە پێشێلکارییەکان نا□□ش□ت و ب□د□نگ نا□ب□ت، هەردەم دژی پێشێلکارییەکانی مافەکانی مرۆڤ و ژنان و منداڵان دەوەستێتەوە. پەردە لەسەر تاوانەکان و کارە دزێو و قێزەوەنەکان هەڵدەمال□□ت و رسوا و شەرمەزاری تاوانباران دەکات و نەفرەت باریان دەکات.

رۆشنبیری راستی، لەوانەیە کە کۆمەڵگەکەی بە یاخی بوو لەو راستییەی هەیە و لە سەردەمەکەی بزانن، کۆمەڵگە بە وشکی رەفتاری

لەگەڵدا بکەن و یان گاڵتەی پێبکەن، لەوانەیە بە هۆی بیرۆکە دژە باوەکانییەوە، یا وەستانەوەی لە دژی ئەو نەریتە بۆماوە بەسەرچوانەی کۆمەڵگەکەیەوە، لۆمە و نەفرەتیشی بکەن.. بەڵام رۆشنبیری راست بە رەخنەگرانی زۆر و بە کەمی لایەنگرانی کاری تێناکەن، گرنگ بەلایەوە شکاندنی بەستەڵەک و گەیاندنی ئەو پەیام و ئەو بیرۆکانەیەتی، کە بەرە و گ□□□ان و داهێنان و هێنانەدی داهاتوویەکی باشتر بۆ کۆمەڵگەکەی ئاراستەیان دەکات.. چونکە رۆشنبیری راست و هۆشیار، خۆی بە ویژدان و بە ئەقڵی نەتەوەکەی دەزانێت، کە هەست بەوەش بکات ک□ ه□□□□ش□ لەسەر مافەکانی گەلەکەی هەیە و کۆمەڵگەکەی سەرکوت د□گ□ر□ت، دەستەوەستان و بێدەنگ و بێهەڵویست نابی□ت.. رۆشنبیری راست هەڵگری راستییە لە رووی زۆرداریدا.. هەڵگری چرایە لە تارێکیدا.. خەنجەرێکە لە رووی ناڕەواییدا.

رۆشنبیری راستی، نابی□ت خ□□فر□ش و ق□□□م□فرۆش و بەکرێگیراوبێت، بۆ پارە و گیرفان پڕکردن و پارووی چەور و دەستکەوتی تایبەتی، خۆی بدۆڕێنێ و راستییەکان هەڵبگێڕێتەوە، لە ئاستی ستەم و زۆرداری و تاوانەکانی تاوانباران و گەندەڵی و دزی و پێشێلکارییەکانی دەسەڵاداران، خوی کوێر و کەڕ و لاڵ بکات و پشت لەگەلەکەی بکات.

یا ببێت بە تەشیڕێس و شان ت□ک□□ن و پیڵاودانەری دەسەڵاتداران، ببێت بە زوڕناژەن و چەپڵەلێدەری گەندەڵکاران و مافیا و دزەکانی سامانەکانی گەلەکەمان، ستایشیان بکات و بە بە ناڕەوا بە شان و باڵیاندا هەڵبدات.. مامەحەم□یان ل□ بەردەمدا بکات.

تا ئەمڕۆش کۆمەڵگەی کوردیمان، بە دوای ئەو رۆشنبیرە راستی و دڵسۆز و ئازا و هۆشیارانەدا دەگەڕێت – کە زۆر کەمەن – تا چرای رۆشنبیری کوردی بەرزبکەنەوە و پێشی جەماوەری گەلەکەمان بکەون و ببن، بە دەنگ و رەنگی راستی کورد. لە رێگای زانست و زانیاری و هزری نوێ و داهێنانەوە، نوێخوازی و گۆڕانکاری ئەنجام بدەن و کۆمەڵگەی کوردیمان راپ□□□ن و پ□شی بخ□ن.. م□ژدەی بنیادنانی داهاتوویەکی گەشتر بۆ کورد و کوردستان رابگەی□ن.

میللەتەکەمان چۆن دەتوانێت راپەڕێت و لە شکستی هەڵبسێتەوە و لە چەوسانەوە و کوێرەوەری ونەهامەتییەکانی و لە پەرتەوازەیی و ململانێی حیزبە دەسەڵاتدارەکان رزگاری بێت.. گەر رۆشنبیرانی هۆشیار و دڵسۆز و کوردستان پەروەری بە راستی نەبنە رابو□ری راپ□□□ین و بە چرا هەڵگری رۆشنبیری.

لە ئەمڕۆدا، دەسەڵاتدارانی کوردستان و بەرپرسانی باڵای پارتە سیاسییەکان لە کوردستاندا، بەپێی بەرنامەیەکی داڕێژراوی لە بەرژەوەندی خۆیان و بنەماڵەکانیان، بە قورخکردن و خەسەپاندن و درێژدان بە مانەوەیان لە دەسەڵاتدا.. پارەیەکی زۆری میللەتەکەمان بە کڕینی ڕۆشنبیران و کەڵکە ڕۆشنبیران و نووسەران و میدیا و ڕاگەیاندنی بەکرێگیراو لە پارەی گەلەکەمان خەرجدەکەن.. بۆ ئەوەی بۆ شان و باڵیاندا هەڵبدەن و ستایشیان بکەن، وەکو کەسی شیاو لە شوێنی شیاودا بیانناسن و ڕەوایی بە دەسەڵاتیان بدەن و بیانخەنە سەرووی یاساوە.. لە کاتێکدا کە ئەمانە کەسانی نەشیاون و شوێنی شیاویان قورخکردوون.. کەمەڵێک کەسانی فشەڵی هیچ لەبارن..
ئەم کەڵکە ڕۆشنبیر و نووسەرانە، ڕۆڵێکی ناپاک و قێزەوەنیان هەیە. لە پاڵپشتیکردنی ستەمکاران و گەندەڵکاران و دزەکانی دەسەڵات.. بوونە بەشێک لە ئەوان و بە بەشێک لە تاوانەکانیان دەرهەق بە گەلەکەمان.
پێم وایە، جاشی قەڵەمفرۆش زۆر ناپاکتر و مەترسیدارترە لە جاشی چەکهەڵگرتوو.
خوێنەرانی دڵسۆز و کەسانی هۆشیاری گەلەکەمان، دەتوانن بە ئاسانی ڕۆشنبیرانی ڕاستی و دڵسۆز لە ڕۆشنبیرانی درۆزنە و خۆفرۆش و بەکرێگیراو جیابکەنەوە.
لە کۆتاییدا حەزدەکەم ئەوەش بڵێین، زۆرم پێخۆشە کە گەلی کوردمان ببێت بە خاوەنی هەزاران ڕۆشنبیری ڕاستی و دڵسۆز و پاک.. بەڵام ئەوانەی پێیان دەڵێن ڕۆشنبیر، کە بە ڕاستی ڕۆشنبیربن و لە ئاستی پیرۆزی ئەم وشەیەدابن و بزانن کە چ بەرپرسیارێتییەکی گرنگ و چارەنووسازیان بەرانبەر بە ئەمڕۆ و بە داهاتووی کورد و کوردستان لە ئەستۆ دایە.. پێویستیشە بە کرداری و بە ئەنجامیش ڕۆشنبیری و دڵسۆزی خۆیان بسەلمێنن.

ڕەزا شوان
نەرویج: ١٥/ ئادار/ ٢٠٢٠

کۆڕۆنـــا و گەنـــدەڵی ... ئـــاری زێندینی

حکومەتی هەرێمی کوردستان گەندەڵی و بێباکیەکەت بێتام و عەیب بووە بەڵام لە سایەی حوکومداری تۆ وشەی عەیبەش عەیب نیە, زۆر ترسناکتری لە پەتای کۆڕۆنا کۆڕۆنا پەتاییەکە دێت و دەڕوا ململانێی ژیانە لەسەر زەوی هەروەکو پەتایەکانیتر سروشتییە ! وا مەزانە لەبەر کۆڕۆنا تۆمان لە یاد نییە لە ناو قەبریش تا چل ڕۆژیش گۆشتمان نامێنێ هەر باست دەکەین تۆ بەو هەموو شان و شەوکەت و ناوبانگیە بە درۆ و دەلەسە ناتوانی منێکی هاوڵاتی و مامۆستا ڕازی بکەی کەچی غەدرمان لێدەکەی , لە شاییدا لە زەماوەندا لە شین و ڕۆڕۆ لە سەرە مەرگ و ئاویلکەدان و شەو تا ڕۆژ دەبێتەوە هەر تۆم لە بیرە ئەی حکومەتی هەرێمی کوردستان .

لە پەتایی کۆڕۆنا هەر مەجال وەردەگری ئەی زاڵم چەندی پێت بکرێت مووچە دوادەخەی بەس بزانم تۆ چیت بە چی خۆت دا هەڵدەڕێی , ململانێی ئێمە و تۆ زۆر سەخترە لە پەتای کۆڕونا , دەردەسەری پاشەکەوتی مووچە و دواکەوتنی مووچە سەرباری کەمی خزمەتگوزاری و نەدانی نەوت و بێ قانوونی لەم هەرێمە , کۆڕۆنا لە سەرووی 28پلە گەرمی نامێنی و بێهێز دەبێت بەڵام تۆ لەسەرووی 100پلەی گەرمی فەهرەنهایەتی بەهێزتر دەبیت بەرامبەر فەرمانبەران و مامۆستایان و خەڵکی کەمدەرامەت , دەتوانم و دەزانم خۆ بپارێزم لە کۆرِۆنا بەڵام نازانم چۆن خۆم لە تۆ نەجات بدەم و قورتارکەم , پێوستم بە ڕێنمایی تۆ نیە دەزانم بە پارەومووچەی من دەژی و چاکە دەکەی ساڵێت کردۆتە نۆ (9) مانگ سێ مانگ مووچەی خەڵك بۆ خۆت پاشەکەوت دەکەی پڕۆژەی پێ ئەنجام دەدەی ئەوە مناڵیش دەزانی وەڵلا عەیبە . تۆ بوی بە پەتا پەتای (لوتکەی گەندەڵی) لە هیچ کونجی ئەو دونیایە شتی وا نییە ! ڤایرۆسی کۆڕۆنا هەناوولوت و قورگمان دەگری بەڵام تۆ هەموو گیانمان گرتووە تۆ لە ناو ماڵەکانیشمان وازمان لێناهێنی مناڵی سێ ساڵەش دەزانی تۆ (45) ڕۆژ مووچە دەدەی چونکە حەفازەودایبی دوو جار بەکاردێت . پەتایی تۆ هەرچوار وەرزە نەك یەك وەرزی تا سەد ساڵیتر زانستی پزیشکی هاوچەرخ ناتدۆزێتەوە ! ڤایرۆسی کۆڕۆنا (کۆڤید 19) مناڵ و تەمەنەکان ناگرێتەوە بەڵام تۆ هەموو تەمەنەکان ناپارێزی زاڵم , مردن بە کۆڕۆنا کۆتایی بەژیانی مرۆڤ دەهێنی بەڵام مرۆڤەکان لە هەرێمە دەمرن هێشتا زوڵم

و خەفەت و شایستە دارایی و پلەبەرزکردنەوە هەر بۆ نەگەڕاندەوە بۆ شەرم بێ دەبێ بازرگانی نەوت و گەنمی لە دەرەوە بهێنە بیدا بە بە غدا قوڕبەسەر جوتیاری فەقیر بکە چ نەمایە نەکەی گەر تۆ نیی ئەی بۆ دەسەڵاتی بەسەر ئەو کەسانە نیە کە لە ڤایرۆسی کۆڕۆنا خراپترن . هەموو کات و وەختێك تووشی باروو دۆخیك دەبی داوای هاوکاری لە خەڵك و خەڵکی دەوڵەمەند و وڵاتان دەکەی ئەی بە خۆت چیت بەس مژولی خەوتن و خواردن و ڕابواردن و کەیف و سەفایی , نە ئیمانم بە تۆیە نەباوەڕم بە تۆیە هەتا دونیا مایە ئەوە بڕیاڕی خۆمەوقەناعەتی خۆمە پێویستم بە کوردبوون و کوردایەتی نییە چونکە جەنابت هەند دیموکراتی فەرقی من و عەرەب و بەنگلادیشی نییە لەم هەرێمە ! ئەگەر باسی کوردایەتی و کوردبوون دەکەی پاشەکەوت و مووچەی تەواو و دوانەکەوتن و پلە بەرزکردنەوەوشایستە دارایەکان بگەڕێنەوە بەڵام تۆ خەڵکت وا پەروەردەکردووە کە باسی مووچە بکەی بە دەرێزەکەری لە قەڵەم بدەی و فشەت پێ دێ (26) مووچەی فەرمانبەرانت لایە بە سەر بۆندی دەڵێی دەبێت بەغدا بیداتەوە ئەوە چ سەر ئێشەیەکە فەرمانبەر تووشی دەبێت . حکومەتی هەرێم بە خوای کەس تۆی خۆش ناوێ چونکە هەڵبژاردن بە خۆت دەیکەی قەڵەمی لێدەدەی و دەنووسی , نەوت و بایع و ئازوخەومووچەوداودەرمان و دەرزی ئەنسۆلین و پارەی هەندێك لە فەرمانبەرانت و نیوەی فەرمانبەرانت لە بەغداوە بۆ دێت بابزانم ئازایەتی تۆ چیە ناتوانی گەڕکێك ئاوەدان بکەیەوە ئاو کارەباوقیرتاوبکەی هەر دەڵێی بوودجە نیە ئەویش هەر بە غداد بۆ واز لە بەغداد ناهێنی بۆ بەغداوبارودۆخی نێدەوڵەتی و هاوپەیمانان نەبێت یەك مانگ ناتوانی خەڵك بەڕێوە ببەی ! ئەوە چ حوکمڕانیەکە ئەفسانەیە خورافەیە یان تابلۆیەکی سوریالییە , تۆ ناهێلی بایکۆت و خۆپیشاندان بکەین و گردبوونەوە ئەنجام بدەین مەجبوورین بە نووسین ناخی خۆمان دەڕبڕین چونکە گەندەڵیەکەت بەرەوە ئەوە دەچێت ببیت بە دزی ناوێرم بڵێم دزی ! بەسە ئیتر پیاوی چاك بە دەستنوێژهەڵگرەو روو لە قیبلە دوعای چاکەوکاری چاکە ئەنجام بدە نەك چاکسازی بە قسە پاشەکەوت و مووچە ریکبخەوە ئەگەر نا بەتەمای چوونە هەڵبژاردن لە من و لە کەسانیتر مەکە ئەی چۆن من هاوڵاتی گرنگم یەك دەنگ بۆ هەڵبژاردن بە خۆت ناڵێی یەك دەنگ کاریگەری هەیە .

زۆر عەیبە بۆ منی هاوڵاتی و ئەگەر بە کوردم دەزانی خۆشگوزەرانم نەکەی مەخسەدم ئەوەی مافی مرۆڤ هەیە لەم هەرێمە نیە سفڕە , کاروچاکسازی و کردەوەکانت هەموو کاتی و بەنج و پینەوپەڕیە تا قیامەت ئەوە ئیشتە ! دەشزانم ئەو قسانەی من بە وڕێنە حیساب دەکەی هەروەکو چۆن قسەوڕێنمایی و چاکسازیەکانت لای خەلکی وڕێنە و لای

لاییه بۆ مناڵێکی ناو بێشکه , بڕیاڕم داوه هه‌تا مردن به‌وشێوه باست بکه‌م به‌تایبه‌تی ئه‌و (48) کاتژمێره‌ی باری نائاسایت ڕاگه‌یاند له ماڵه‌وه زیاتر گه‌ندهڵیه‌کانت به‌دیاربکه‌وێت ئه‌و به‌رواره‌ی ئه‌و وتاره ده‌نووسم تاکو ئێستا ئه‌و حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستانه (26) مووچه و ملیۆنه‌ك و نیو دینار جیاوازی مووچه و ئه‌مساڵیش (2020) به (40) ڕۆژ مووچه دابه‌ش ده‌کات , وه‌ی لێهاتیه ئه‌وه‌ی پیاوبی به ناپیاوی دابنێن و ئه‌وه‌ی مه‌رد بی به نامه‌ردی دانێن و ئه‌وه‌ی عاقڵه به شێتی دانێن ئه‌وه‌ی داوای مووچه بکات به ده‌رۆزه‌که‌ری دانێن ئه‌وه‌ی داوای خۆپیشاندان بکات به خائینی دانێن, وه‌ره (30) سی ساڵ حوکمڕانی بکه‌ی که‌س تۆی خۆش ناوێ به‌و هه‌موو پاره‌وترسه‌ی ده‌ده‌نه خه‌ڵکی ئه‌و هه‌رێمه , ک□□نا زهڵاته‌یه له چاو تۆ حکومه‌تی هه‌رێم , خۆش حکومڕانی .

لە گۆشەگیریی چوار دیواری ڕۆژی پ□ک□می کۆرۆناوە … نووسینی : نەوزاد بەندی

پ□زیشکە چینییەکان بەردەوام بە شەو و ڕۆژ لە هەوڵی دۆزینەوەی چارەسەر بوون بۆ کۆرۆنا بە جۆرێ دایبییان هەڵگرتبوو ، کاربەدەستانی ئێمەیش ۳۰ ساڵە کێشەی کارەبایان بۆ چارەسەر نەکراوە و کام قات و بۆینباخیش گرانبەها یە ئەیپۆشن ..کام ق□لا و تاوەر مۆدێرنە ، بۆ خۆیانی ڕۆ دەنێن ..
مر□ق ک□ ئەرکی سەرشانی خۆی نەزانی و ..خۆی لەگەڵ کەسانی تردا بەراورد نەکرد به مەبەستی بەخۆدا چوونەوە و خۆ چاککردن ، ئەوە لە بازنەی مر□ قایەتیی دەردەچێ و ..لە دابەستە و پەیکەر و مردووەوە نزیک ئەبێتەوە ..
کێشەکە لێرەدایه ، مر□قی کورد نابێ پێشکەوێ ..نابێ بیر بکاتەوە ..نابێ داهێنان بکات ..نابێ بەرهەمهێن بێ ..بۆ ئەوەیش کۆمەڵێ پەیکەری سارد و سڕ و بێ گیانیان کردووە به بەرپرسی ..
لە هەر چرکەیەکدا کە دەژیت ..لە هەر دیمەنێک کە دەیبینیت ..لە هەر هەنگاوێ کە دەینێیت ، حەقی خوێندنی فاتیحایەکت هەیە بۆ گیانی

دەرچووی دەسەڵات ..
ئـازاربەخشترین سـاتیش ئەو سـاتەیه کە سـەفەر دەکەیـت و ..سـەیری خزمەتگوزارییە گشتیەکانی گەلان دەکەی ..سەیری شەقام و پرد و میترۆ و ترامـوای و ئـوتۆبیس و دار و درەخـت و جوانکـاریی شارەکانیـان دەکەیت ..ئا لەو کاتەدا هەست دەکەی زۆر خراپ دۆڕاندووتە ، خۆت و مال□ م منال□ و داهاتوو و مرۆڤا یەتیت ..نایشزانیت کەی و لە کوێ و چۆن ئەو قومارەت کردووە ….!

کێ ئەبێتـە‌ سـەرۆك وەزیرانـی عێراق و کەی؟… ئەحمەد رەجەب

پێنج مانگە خۆپیشاندان و راپەرین لە بەغداو شارەکانی ناوەراست و خوارووی عێراق دەستیپێکردووەو سەرەرای تێهەڵدان و گرتن و ئازارو ئەشکەنجەدان زیاتر لە پێنج سەد شەهیدو بیست و پێنج هەزار بریندارو هەزاران بێسەروشوێن کەس نازانێت عێراق بەرەو کوێ مل ئەنێت و بە هوێ بارودۆخەکەو بێتوانایی حکومەتەکەی عادل عەبدولمەهدی لە دۆزینەوەی چارەسەر بۆ داخوازییەکانی جەماوەرو خۆپیشاندەران ناچارکرا دەست لەکار بکێشێتەوە.
سێ مانگە حکومەتەکەی عادل عەبدولمەهدی لە کارکەوتووەو حزبەکانی شیعە سەریان لێشێواوەو روویاکردە ئێران و لە شاری قوم بە سەرپەرشتیاری ئێران کۆبوونەوەو لە هاتنەوەیاندا کەسیکیان بە ناو (محەمەد تەوفیق عەلاوی) دا بە سەرۆك کۆمار بۆ ئەوەی ببێتە سەرۆك وەزیران بەڵام محەمەد عەلاوی لە پاش یەك مانگ خۆی و ناوی کابینەکەی چوونە پەرلەمانی عێراق و، لەوی بە هۆی ناکۆکی نێوان شیعەکان شکستیهێناو کشایەوە.
تا ئێستا لایەنە شیعەکان لە دیاریکردنی کاندیدی سەرۆک وەزیران دوورن و، رۆژانە کۆئەبنەوەو تەنها ناوی دوو کەس یان سێ کەس تاوتوێ ئەکەن و ناگەنە ئەنجام و، بەوەش کێشەیان بۆ سەرۆك کۆمار بەرهەم ساڵح دروستکردووەو، شاراوەش نییە بەرهەم ساڵح لە ژێر فشاری ئێران و حزبە شیعەکانەو تا ئەم ساتانەدا چاوەروانە کەسێك لەلایەن ئەو حزبانە دەستنیان بکرێت.
مستەفا کازمی بێت یان عەلی شوکری یان کەسێکی تر ئەبێت لەلایەن

ئێرانەوە کۆدەنگی لە سەر بێت ئەمە لەکاتێکدا خرپیشاندەران ئەڵێن : ئێمە بریار ئەدەین کێ ببێت بە سەرۆك وەزیران، ئێمە خاوەن بریارین، خەڵك خاوەن بریارە، خەڵك بە دەنگی بەرز ئەڵێن : ئێران (بۆ دەرەوە بۆ دەرەوە) و، ئەوە کەسە لەلایەن حزبەکانی خاوەن دەسەڵات بەربژێر ئەکرێت پێویستە کەسێك بێت خەڵك پێی قایل بێت نە ئەمریکاو ئێران، پێویستە هەموو لایەك تواناو ئیرادەی خەڵك پشتگوێ نەخات.

خەڵك بەرپژێریکی ناوێت تەنها لەلایەن بەرهەم ساڵحەوە پەسەند بکرێت و، حزیە شیعەکان دژ بە خواست و داوای خەڵکن، ئەو خەڵکە دژ بە پرۆسەی سیاسی و تایفەگەری و پشکپشکێنەو گەندەڵی و دزیی راپەریوەو ئەیانەوێت عێراق لە دارمان و گەندەڵی و هەژاری و برسێتی و نەخۆشی رزگار بکەن و، لە پێناو نەمانی مێلیشیاو چەك بە دەستەکان تێئەکۆشن و، بە دوای ناسنامەی نێشتمان بوون ودیموکراسی راستەقینەو و دادپەروەری کۆمەڵایەتی ئەگەرێن.
دەستلەکارکێشانەوەی عادل عەبدولمەهدی تەنها سەرەتا بوو، خواست و داوای خۆپیشاندەران و خەڵکی راپەریو درێژەی ئەبێت و، سوورن لە سەر هەڵوەشاندنەوەی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق و تا هەنوکە خۆپیشاندانەکان بە ئامانجەکانی گەل نەگەیشتووەو، پرۆسەی سیاسی ئاواتەکانی گەل ئەکوژێت و لە ناویان ئەبات و، ئەمەش هەلێکی زێرینە بۆ چەسپاندنی چاکسازی گەورەو، هەرسێ سەرۆکایەتییەکە (سەرۆك کۆمار، سەرۆك پەرلەمان و سەرۆك وەزیران) دەست لە یەحەی خەڵك بەربدەن و، هەڵبژاردنی پێشوەختە بکرێت و، ئەوانەی بەشدار بوون لە دارمانی ئابووری و کۆمەڵایەتی عێراق سزابدرێن.
ئێران بە ناوی ئاین و ئیسلامەوەو لەرێی حزبە شیعەکانی خاوەن دەسەڵات گیروگرفت و کێشەکانی ئەگوێزێتەوە بۆ عێراق و وڵاتانی ناوچەکەو بەو شێوەیەش هەوڵی زیاتر ئەدات بۆئەوەی ئەو وڵاتانە بخاتە ژێرهەیمەنەو کۆنترۆڵی پاسداران و سوپاکەی و هەر سەبارەت بە دانانی کەسێك بۆ سەرۆك وەزیران عێراق و، بۆ رێکخستنی ناوماڵی شیعە عەلی شەمخانی ئەمنیداری گشتی ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانی ئێران خۆی گەیاندە بەغداو، یەکسەر لە گەڵ سەرکردەکانی حزبە شیعەکان کۆبووەوەو، بێشەرمانە ئەندامانی پەرلەمانی عێراق سەر بە هادی عامری و موقتەدا سەدرو نوری مالکی و ئەوانی تر لە سەر تەلەفزیۆن و سەتەلایتەکان رایاگەیاندو وتیان شەمخانی ئامۆژکاریمانیکرد بۆ رێکخستنی ناوماڵمان و زاڵبێن بە سەر کیشەکانی نێوانمان و دیاریکردنی کەسێك بۆ پۆستی سەرۆك وەزیران و، دیارە ئەو کەسە ئەبێت بە پێی خواستی ئێران دابنرێ

عەلی شەمخانی لە کاتێکدا وڵاتەکەی دووچاری کۆرۆنا بووەتەوە سەردانی عێراقی کردو، ئارەزوومەندانە هاتووچۆ ئەکات و کۆبوونەوە ئەنجام ئەدات و، تەمێی شیعەکان ئەکات و، لە رووی ئەمن وئاسایشەوە لە گەڵ فالح فەیاز راوێژکاری ئاسایشی نیشتمانی عێراق کۆبووەوەو باسی بارودۆخی عێراق و حەشدی شەعبی و دەرکردنی هێزەکانی ئەمریکا و هێزە بیانییەکان کردو، لە پاش گەرانەوەی بارودۆخی ناوخۆی عێراق و ناوچەکە بە هۆی بۆردومان و هێرشکردنە سەر بنکە سەربازییەکانی ئەمریکاو هاوپەیمانان روو لە گرژی و ئاڵۆزی ئەکات.

لە کاتی نووسینی ئەم وتارە هەواڵێك بڵاوکرایەوە کە حزبە شیعەکان کۆکن لە سەر ناوی نەعیم ئەلسوهەیل ببێت بە سەرۆك وەزیران و، ئەم نەعیمە راوێژکاری سەرۆك کۆماری پێشووتری عێراق بووەو کوری برای تاڵب ئەلسوهەیلە کە لە لایەن حزبی بەعسی عەرەبی لە لوبنان کوژراو، ئەگەر زۆرە پێستەکە وەربگرێت وچانسی زیاترەو رۆژانی داهاتوو پەردە لە سەری لا ئەبات.

15/3/2020.